Hind 5 senti.

Tallinna Teataja

12 lehekülge.

Toimetus ja talitus:
Tallinn Wene tän. 11a. — Kõnetraat 428-29. Avatud kella 9—16

Kuulutuste hinnad:
Kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 10 senti ja teksti ees 12 senti millimeeter veeru laiuses

Tellimise hinnad:

1 kuu peale postiga	. . . . .	25 senti
3 " " "	. . . . .	65 "
6 " " "	. . . . .	120 "
12 " " "	. . . . .	225 "

Majandus-poliitiline nädalaleht.

Ilmub igal laupäewal.

Nr. 13. (30) Laupäewal, 28. märtsil 1931. 2. aastakäik.

Meie kevadine
MÖÖBLI NÄITUS
kestab kuni 4. aprillini

Avatud igal äripäeval kella 9—6.

25 mitmesugust eritubade komplekti. Esitatud viimased uudised mööbli-tööstuses. A.-S. „PHILIPSI" tehaste raadioaparaadid ja muusika.

Sissepääs maksuta.

A.-S. „MASSOPRODUKT"
mööblitehas
Tallinnas, S. Tartu mnt. 61-d, telefon 308-96.
Trammipeatus Laulupeo tän. nurgal.

Kevadepühiks
võtavad tellimisi igasuguste **tortide, kookide, pühadesaiade, passhade, baabade, kulitschide** jne. peale vastu
KONDIITRIÄRID
Pikk t. 35 ja Voorimehe t. 7, kõnetr. (2) 34-83.
Luupidamisega **H. Kaasik.**

Restoran **„Manon"**
end. „ERNEST", Viru t. 13.
Päraft täielikku remonteerimist olen awanud endise restorani ruumes **ajakohase**
baar-restorani.
I kl. köök.
Võistluseta hinnad. Korralik teenimine.
Lõunad kl. 1—6
Muusika kl. 2—4 p. l. ja kella 8—½1 õhtul.
Lugupidamisega
A. Soodla.

Häid kevadepühi
oma ärisõpradele soovib
«Soliid»
Shokolaadi ja kompvekivabrik
Tallinn, Kopli 36. Kõnetr. 26-30

G. HEINMANNI
kondiitriäri Suur Karja tänav 4. Kõnetraat 20-47,
soovitab pühadeks suures valikus igasugu **shokoladist** ja **martsipanist mune** ja **vigureid.** Tellimiste vastuvõtmine **passhade, baabade, kulitschide, masurkade, tortide, puukookide, pühadesaiade** jne. peale.
Passhad on saada eelmaitsmiseks.

Riideid
suures valikus
E. Eglon & Co.
Pikk tän. 1.
Sukad
Sokid
Kindad

Lugupeetud tellijaskonnale teadmiseks.
Olen oma **elektro-tehnika töökoja** üleviinud
Viru t. 14. Kõnetr. (2) 31-95
Igasugused **elektrijõu ja valgustuse sisseseaded.**
Parandatakse ja tehtakse ümber masinaid ja aparaate.
Akkumulaatorite parandamine ja laadimine.
ED. HANSUM.

G. Birk'i
auru-värvimise ja keemilise puhastuse tööstus
Tallinnas, Maakri tänav 23, telefon 309-18,
võtab vastu veel enne kevadpühi värvimiseks ja puhastamiseks **siid- ja villaseid kleite, ülikondi, mantleid** jne.
Tööhinnad endistest odavamad.

Meeleldi viibin
Balti-baari
mugavais ruumes, sest seal on **I. kl. köök, hea muusika** ja **korralik teenimine.**
Rest. Balti-baar
Nunne 7, kõnetr. (2) 20-78.

Eeltulevaiks kevadpühiks!!!
Igasuguste pagari- ja kondiitrisaaduste tellimiste kiire ja täpne täitmine.
H. Feischner Harju 45, kõnetraat (2)19-50.

Kaupmeestel
ja tarwitajatel on alati, iseeranis pühadeks, kõige kasulikum osta endale
koloniaal-, tubakakaupu ja tapeete,
kirjatarbeid, pappi, naelu jne. jne.
k-m. M. Sõerde'lt
Tallinn, S. Tartu mnt. 21, kõnetr. 308-29.

Meesterahva rätsepaäri
M. Andreesen
Rataskaevu tän. 14—4. Kõnetraat 430-54.
Teatan oma austatud klientuurile, et kõik **kevade palitu- ja ülikonnariided** on **LONDONIST** kohale jõudnud.

Rätsepaäri
Joh. Ellenberg
Vene tän. 1—16, telef. 16-29.
Tellimised uuema lõike
„E V R Ä" järgi.
Parimaid kodumaa ja Inglise riideid.

OBSERVER.

Majandusministri diagnoos.

Majandusministri eelarwe kõne ei näi olewat rahuldanud erakondi, kes ootasid kõnes rohkem poliitilist wärwingut. Kuigi majandusministrit koaleeriwate erakondade ametlikes wõi mitteametlikes häälekandjais otse ei arwustada, tehakse temale wähemalt etteheiteid liialdatud tagasihoidlikkuses, liiga n. ö. waikse esinemise hetkel, mil rahwas ootawat tugewat käsku ja kõlawat kõnet. Majandusminister omalt poolt tähendas, et tema ei ole poliitika- waid majandusmees ja käsitab asju ka ainult wiimase seisukohalt. Eelarwe kõne sisaldas majandusmehe kõnena wõrdlemisi palju pessimistlikke hetkisid.

Alul konstateeris majandusminister kriisi tempo waibumist, kuid siiski ei saa hellitada lootust, et majanduslik kriis oleks lõppstaadiumini jõudnud. Läinud aastal pandi meil liig palju lootuseid hea wiljasaagi mõjule majandusliku kriisi lahendamisel. Kuid üldine hea wiljasaak ja selleşt tingitud hindade langus lõid sellelt optimismilt jalad alt ära. Otse ümberpöördult: põllumajandus sattus raskustesse. Sealjuures konstateeris minister huwitawat nähet: terawilja tarwitamise wähenemist, wõrreldes seda teiste toiduainete tarwitamisega. Põllumajanduse seisukord põhjustas wiljakaitset rukkimonopoli näol. Selleşt kõneldes, unustab majandusminister kõik erakondadewahelised kirglikud wõitlused rukkimonopoli ümber ja deklareerib waid oma majandusmehe weenet, mille järele monopol oli ebaõnnestunud terawiljakaitse kuju. Riik kannab riisiko ja kulud, aga tulu ei saa mingisuguşt. Ükskord oleks aeg selgusele jõuda, et riik ei wõi alati kanda tehingute ja operatsioonidega ühenduses olewaid kulusid ja riiske, kuna kasu saawad ainult elanikud. Meil ei ole sagedasti seda põhimõtet silmas peetud. Ministri arwates oleks terawiljakaitset wõinud teostada tollide ja kontingentide abil.

Tööstuseşt kõneleb majandusminister tagasiminekust riiklikus põlewkiwitööstuses, kuna aga erakaewandust e toodang on kaswanud. Selle kummalise asjaolu põhjusteşt minister ei kõnelnud. Nähtawasti waewab ka riiklikku põlewkiwitööstust sama haigus, kui teisigi riiklikke ettewõtteid. Üldiselt on tööstuse raskuste kahjulikuks põhjuseks m. ş. asjaolu, et meie tööstused ei suuda oma masinaid ja sisseseadeid nii kiiresti uuendada, kui seda wälisturgude jaoks tootmiseks tarwis on. Meil on ka rasked krediidiolud. Meie krediit ei ole ainult mitte kallis, waid ka ebastabiilne. Meil ei ole kindlat rahaturgu. Ühtse Euroopa keskpankades on seisukord sarnaseks kujunenud, et seal wõib krediite saada 1½—5% wastu. Seega on protsent wägagi madal.

Kui waadata bilanşe „Riigi Teatajas", siis selgub, et aktsiaseltsil, kellel on kapitali näit. üks miljon krooni, ületawad wõlad põhikapitali nelja-, wiie- wõi isegi kuuekordselt. Niisuguşt nähtuşt ei tohiks tööstusettewõtetes olla. Kui wõrrelda wälismaa aktsiaseltside omakapitali ja wõlakapitali, siis näeme, et see wahekord kusagil nii suur ei ole kui meil. Kui see wahekord wõlgade ja omakapitali wahel nii suureks jääb, siis on loomulik tagajärg, et sarnased ettewõtted peawad ükskord kokku warisema, kui mitte eriliselt soodus konjunktuur neid ei päästa. Meil asutatakse ettewõtteid wäga kergemeelselt. Kui asutatakse, siis pannakse pealootus sellele, kuidas pankadeşt raha saada. Ei arwestata sellega, kuidas wõlga kord tasuda. Tulewikus tuleb ettewõtete asutamisele kitsendusi teha.

Mis teha tööstuse seisukorra parandamiseks? Töösturid peawad ise püüdma wõimalikult wäheste kuludega produtseerida. Krediite on tarwis teha odawamaks. See on raske probleem. Arwatakse, et waja luua wastaw seadus ja määrata kindlaks protsendid. Kuid seaduse ga ei ole wõimalik korraldada krediidiolusid. Kui elu kindlaks muutub, läheb ka krediit odawamaks.

Kaubanduse alal märkis minister läbikäikude suurt wähenemist. Paljud firmad on oma ukşed sulgenud. Puuduwad siiski erilised ärewuse tundemärgid ja fişkaalbandus wõib kergesti parandada.

Pangaasjanduse alal näeb minister üh i s p a n k a d e üleproduktsiooni. Ühtlasi mainis minister, et meie majanduselu reguleerimad seadused on wananenud. Üldise tşiwiilseaduse maksmapanek wenib. See on suur puudus meie majanduslikus elus. Tşiwiilseadus annab majandusliku tegewuse aluse.

Möödaminnes nimetas minister ka riigiteenijate suurt arwu. Meil on 26.000 riigiteenijat, ş. t. iga 43 kodaniku kohta 1 riigiteenija. Riigiteenijatele läheb 1/3 kogu eelarweşt. Siin ei ole asjad korras.

Neid mõtteid puudutas majandusminister oma eelarwe kõnes. Kahju, et ta oma diagnoosiga ei maininud wõi püüdnud põhjendada silmapaistwat suurtööstuse toetamist. Ministril oleks põhjust peatuda pişut ka wäike- ja keskmise tööstuse murede juures, millele riigikogu liikmed ka tähelepanu juhtişid.

Ei saa eitada, et majandusminister oli oma eelarwe koostamisel wäljunud majanduslikust lähtekohast, jättes kõrwale koalitşiooni kuuluwate erakondade erihuwid. Loomulikult astus ta mitmelegi neişt warwastele. See teatud wastolu poliitika ja majanduse wahel wäljendus juba riigikogu eileõhtuse koosoleku ajal, mil oppositşiooni ridadeşt küşiti, kas minister räägib enda wõi walitşuse nimel.

OBSERVER.

Eesti Niidivabriku õmblusniidid:

Valge rist tähtedega . . EN **6**-kordne kõrg. headuses.

Lilla etikett **PODRAGA** **3**-kordne.

Kuldetikett tähtedega E NM **3**-kordne.

Traageldamislõng papprullidel.

Saadaval kõikides paremates kauplustes.

Tallinna Meestelaulu Seltsi

60-s kontşert on 28. märtşil ş. a., kell 8 õhtul „Estonia" kontşertşaalis. Kontşert, kus esmakordşelt ettekantakşe täiesti uued Eesti, Inglis, Tşehhi ja Ungari heliloojate laulud, tõotab kujuneda huwitawaks hooaja kontşertiks.

Asi paraneb!

Kriis möödumas.

Roma, 26. märtşil. Roomas awati rahwuswaheline wiljakonwerents. Awamisköne pidas Mussolini, lootuşt awaldades, et majanduskriis on juba saawutanud oma haripunkti. Mussolini seletas weel, et oleks kuritegu wiljatoodangut wähendada, kuna miljonid inimesed kogu maailmas nälgiwad.

Järjest tõuswas suunas.

Kui olukorrad kujunewad kriitilişe iseloomu tähe all, peab paratamatult kõige intensiiwsemalt otşima selle pealetungi tagasitõrjumişe teid, et säästa oma olemasolu. Ja sarnaşe, oma işikliku olemasolu kindlustamise suunas majanduslikul aluşel hargneb meie põllumajanduslik ühistegewus.

Siin on tarwitatawa nähtena wiimaste aegade jookşul kujunew üleriiklik kondumine omandanud suure tõusu tendentşi, kuna tegelikkude laiema silmaringi omawate põllupidajate poolt on ellu kutşutud wastastikkune abiandmise kassa, üleriiklik põllupidajate ühing „Põllumeeste keşkkassa", mis oma eşialgseks ülesandeks on seadnud liigetele abiandmişe looduslikkude õnnetuste korral, mis häwitawad põllumehe kawatşetawa lõikuse.

Nagu meil millegi pärast korra juba uuşuseks kujunenud, et asutust pooldatawaks loetakşe waid siis, kui see waid teatawa erakonna huwides ja programmi järele tegutşew; püüti ka şiin ühingu arengu teele weeretada mitmeid takistuşi, kuid ühingu juhatus, seades oma eesmärgiks erapooletu, waid põllupidajate majanduslişi huwe kaitswa şuunа, tõrjus tagasi kategooriliselt iga selleşarnaşe katşe, mis ei jätnud ka wilja kandmata. Ning ühing on praeguşelt omale wõitnud wastuwaidlematu seisukoha põllupidajate seisukorra kindlustamisel.

Üleriiklikku Põllupidajate Ühingu „Põllumeeste Keşkkassa" soliidşest tegewuşest ja edasipüüdlikkuşest annawad tõenduşt täpşelt tasutud kohjud, mida kwiteeriwad paljud tänuawaldused ajalehtedes ja lühikeseajalise tegewuse juures on ühing suutnud jätta 3½ miljoni şendilişe ülejäägi.

Suure ja tähtşa asjaoluna peab Üleriiklikku Põllupidajate Ühingu „Põllumeeste Keşkkassa" tegewuses äramärkima weel tagasimakşetawa odawaprotşendilişe toetuse ajutamişe fondi, millişe kasu on wäljatöötanud juba juhatus ja tuleb kinnitamişele eelolewal peakoosolekul. Seşt fondist antakşe ühingu liigetele odawaprotşendilişt (6%) laenu, kui eşinew kahju ei peaks kuluma tasutawate liikide.

Tegewuse kaswawat tõusu ühingus tõendab kujukalt ka järjeşt rohkenew liigete arw ja läinud aasta liikmed, kes käesolewa aasta liikmemaksu pidid tasuma 1. aprilliks, on seda teinud juba enamuşt kõik, mis näitab kindlat, ühtse [illegible]

Tallinna kiri.

Välisministeeriumi majas pühib uus luud. Asunike ainus diplomaat Laretei, kelle erilõbuks olnud Leedus jahil käimine ja tennisemäng (mõlemit harrastanud haruldase innukusega) saabub kodumaale, kus teda ootab endine korter. Vaevalt toob ta kaasa häid mälestusi, teenistusalalt, sest tema kuulunud nende hulka, kelle nägu õnnetuseks ei meeldinud Leedu välisministrile. Kas sellepärast venis meie kaubalepingu sõlmimine? Arwatawasti leiab Jaan Tõnisson Kaunase erakule jahimaad, kus saagi põmmutamine riigile enam kasu wõib tuua.

Dr. Leppik, uus saadik Leedusse, kannatab kroonilise reisihaiguse all. Tema korter sisaldab rariteete maailma kõigist nurkadest. Ka riietuses allakriipsutab dr. Leppik — kel muide haruldane portsjon waimukust — oma reisikogemusi. Nii wõisid traditsioone austawad härrad oma hämmastuseks näha teda frakki ja walge sideme juure kandwat pikanurgalist kahekordset kraed! Julgusest kõnelew ekstrawakantsus!

A. Warma leb esmakordselt wälissaatkonna püsiwasse teenistusse. Tema, kui wabadussõjaaegne ohwitser ja wabadusristi rüütel ei kohku sõitmast isegi Moskwa, kus mõne aasta eest ühele diplomaat-ohwitserile jalgealune tuliseks tehti. Tüse mees tüsedale kohale! Omab peale teiste weel ühe wooruse: tantsib hästi. Moskwa saatkonnal on nüüd wämini parimad tantsijad, sest ka sekretär kuulub meie nooblimate kawaleride hulka. See tõug mehi olewat naiste tõenduste järele häinemas.

Tallinna saabus keegi Leedu kindral, kes müütab — Poola püssirohtu. On's weel rohkem tõendusi tarwis Leedu ja Poola lähinemisest! Poola werwaenlase Leedu end. tegewväe kindral müütab werwaenlase sõjaasjandusele lähedalseiswat artiklit! Jah, äri on äri! Ei loe siin mõnel mehel isamaa ega waenlane! Nii suure härra äriõbraks on meil loomulikult ka üks endine kindral — kuid mitte wabadussõjalane, wõin Su rõõmuks teatada.

Raha peab saama ja leiba peab teenima! Isegi praegune riigiwanem Päts kurtis omal ajal, et tema laskis oma pojal tudengi kooli lõpetada, aga pojal pole midagi peale hakata. Nüüd on siiski asjad joones. Härra Päts jun. on juba mõnda aega Puhk ja Poegade juristkonsuldiks. Parim näide haritlaste üleproduktsioonist: on nime, on sidemeid, on wõimeid — ei aita! Aitab waid mõne suurärimehe tuju...

Saatuse ja walitsuse tujud on äraselgimatud. Ent ka saatus ei wali oma kapriiside ohwreid. Samal ajal, kui Tallinna populäärseim jazz-kapellmeister Strobel abiellus õnnelikult — enne tegi siiski head napsud — kuulutawad mõned peigmehed ja pruudid järgimõõda oma kihluste tühistamisest. Kuulutawad isegi weel seda, mitu minutit warem üks pettunud kui teine. Näib leiduwat iseloomulikult isegi nii naiselikke mehi, et nad ei suuda tõelisele naisele lubada äraütlemise, mahajätmise rõõmu. Olgu neil see wilets lohutus!

Mis puutub muide kuulutustesse siis lugesin hiljuti ühte, kus teatatakse koera kadumist ja lisatakse: „Palutakse leidjat kinnitõtta." Wäga armastuswäärne! Püüa ärakadunud loom kinni, toida teda armastusega — ka Karin Michaelis pühendab oma elu loomadele — ja lõpuks wõetakse leidja ise kinni! Ei, eelistan siiski isegi abielu loomakaitsele!

Onu Peeter

TALLINNA MARJAVEINI TEHASE
PUNANE MAGUS
(SENI VÕISTLUSETA)
HIND KR. 1.50
TALLINNA MARJAVEINI TEHAS,
VAIMU 1 KÕNETR. (20)6-19

Pandimaja poliitika.

Kaupmees maksab — riik kulutab.

Kaupmeeskonna kannatuste tee.

Väike- ja kesktööstus ununemas.

Hääli riigikogust.

Riigikogu eelarve waieluste ajal peeti kord ka kõnesid, kus tuletati meele wäike- ja kesktööstuse ning kaupmeeskonna hädasid. Need kõned wääriwad juba oma harukordsuse pooleşt awaldamist. Toome neist tähtsamad osad, refereerides ühtlasi dr. Masingu kõnet, kes leidis meie majanduspoliitikale tabawa nimetuse.

Dr. Masing ütles oma kõnes m. s. järgmist:

„Minnes üle rahanduse juurde, tahan mainida nii palju, et siin walitseb kaunis suur korralagedus. Apteeke wõidakse awada wastawa loaga seaduse põhjal, aga rahaasutusi on wõimalik ellu kutsuda piiramata arwul. On arusaadaw, et sarnases olukorras pankade krahhid osutuwad mõõdapääsematuks. Tahan loota, et praegune walitsus siiski suudab meie rahapoliitikasse tuua terwenemist. Meie oleme sageli kuulnud kõlawaid sõnu: kontsessioon, monopol, neile on seltsimees wähetuntud sõna — optsioon. Kõiki neid mõisteid kokkuwõttes wõiks

nimetada maakeeles „pandimaja poliitikaks".

Meie majanduspoliitika on muutumas pandimaja poliitikaks."

Härra Lill oma kõnes käsitas peamiselt kaupmeeskonna hädasid.

Siit kõnetoolilt on riigi eelarwe kui ka walitsuse deklaratsiooni puhul sõna wõetud ja kõneldud põllumajandusest, on kõneldud tööstusest, kuid wähe ja peaaegu mitte sugugi ei ole kõneldud kaubandusest. Ma ei arwa selle all suurtööstust, eksportkaubandust ega ka mitte aktsiaseltse, kes teotsewad, sest neil on seadustega teatawad kindlustused, kuid mina mõtlen kesk- ja wäikestkaubandust, mille alal teotseb suur hulk kodanikke. Kui teie praegust riigi eelarwet lehitsete ja waatate, siis näete, et terwe rida on sisetuleknid, mis suurel määral

kaubandusest sõltuwad.

Prungis teie tähelepanu juhtida tollidest sisetulekule, samuti põhiärimaksule, temwelmaksule, puhtakasumaksule, tulumaksule ja mitmesugustele maksudele, mis suurel määral kaubandusest sisse tulewad. Meil on teada, et kaubanduslikud maksud suurt osa etendawad ka omawalitsuse tegewuses. Linnad saawad lisaärimaksu kaubanduse pealt. Majad, kus kaubandusasutused sees, seal on teatawal määral kõrgem üür, mille tõttu jälle linnadel suuremad sisetulekud linniswarade pealt. Meil maksawad kaubanduslikud ettewõtted wallamaksu ja teedemaksu, ühesõnaga on riigi eelarwes wähe niisuguseid makse, millest kaubandus osa ei wõta. Ja kui kaubandusest nii wähe räägitakse ja mõeldakse, siis näib, nagu oleks meil kaubanduses kõik kõige paremas korras ja meie wõiksime öelda: Jumalale tänu, et Eestis on ometi üks haru, kus kõik on korras ja kõik on rahul ja midagi häda ei ole. Kuid kahjuks ei ole see nõnda. Kui teie teise ichekülje pöörate ja waatate, igapäewast ajakirjandust, waate „Riig Teatajat", siis leiate terwed weerud kõikuguseid oksjoni teadaandeid ja ned, kahjuks on suurelt jaolt kõik kaubanduslikul alal. Muidugi on mitmesuguseid põhjusi, aga enamiagu põhjustest ja wäga palju põhjustest on riigi maksude mittemalsmine. Need lähewad kaugemale: maksujõuetused, wangistamised jne. Teil prungib waadata

protesteeritud wekslite nimekirja,

mida kaubanduse ringkondades nimetatakse kõige täielikumaks kalendriks. Terwed weerud leiate kaubanduse protesteeritud wekseid. Kas see näitab, et sellel alal on kõik korras, kas see näitab, et see ala hästi töötab, et on hea elada? Ei, ümberpöördult, see näitab, et on raske elada, töötada. Kui endisel ajal kaupmees elas ja töötas, siis sai ta oma maksud tasuda töö ja teenistuse ülejäägist. Nüüd on palju tekkinud igasuguseid maksuşid ja maksude maksmiseks on kaupmees sunnitud laenu tegema, kõrgeprotsendilist laenu ereşankadelt sühkese tähtajaga, et oma maksudega järele jõuda, et need ära tasuda ja lõpp on, nagu ma tähendasin, maksujõuetus. Ja mis on kõigi nende nähtuste põhjuseks, mis siin ette kandsin? Tahaksin weel kord alla kriipsutada, et üks põhjustest on, et kaubandusel kui niisugusel pundub igasugune soodustus laenude tegemiseks. Meie põllupidajail, meie töösturitel on laenutegemine wõimaldatud nii Pikalaenu Pangast, Maapangast kui ka teistest sihtkapitalidest. Kaubandusel kui niisugusel pundub täielik wõimalus, temal on ainult wõimaldatud ainukene laen, see on kaubandusline laen, mis pikem ei ole, kui 90 päewa, ja nagu kaupmees ütleb, et 90 päewa on hea elada, aga

90 õunetut õõd

mööda saata on raske ülesanne, sest pnab muretsema, et sel ajal, kui wekslid tasuda tuleb, seda ära korraldada saaks. Teiseks on meil niinimetatud ärimaksud. Igaüks teab, meie praegust ärimaksu, puhtakasumaksu keskmise protsendi määramist. Linnades ja maal kutsutakse kokku teatud ringkond kaupmehi maksuinspektori juure, wahetatakse mõtteid, kõneldakse tükk aega, kaupmehed seletawad põhjalikult oma hädasid, näidatakse sissetulekute wähenemist ja maksude keskmine puhtakasu protsent määratakse wõrdlemisi soodsalt. Kuid tulewad need kõik Tallinna kokku, siis kõrge ülemus, maksudewalitsus waatab läbi ja määrab päris teised maksud, ilma et kaubandus, kui niisugune, selleşt midagi teaks, kui suured maksud temal maksta on. Ja lõpp on see, et see aparaat, mis maksuşid wälja kisub, töötab kiiremini, kui see aparaat, mis raha sisse toob. Teine põhjus, mis selleks on, on wõistlus. Wõistlus on iseeneseşt kaubanduses wäga hea ja tarwilik abinõu. Ta tõstab kaupade headuşt ja regulecrib hindu, kui see wõistlus ühesuguste alustel ja ühesuguste abinõudega sünnib. Kuid kahjuks ei ole meie wäikeses Eestis see mitte nõnda. Meil tegutsewad majanduslikul alal igasugused ettewõtted, ühed on eraettewõtted ja teised — ühistegelised ettewõtted. Eraettewõtted on köiksuguste maksudega koormatud, kuna ühistegelised ettewõtted paljudest maksudest wabastatud on, nagu ärimaksust ja puhtakasumaksust. Kui niisugused kaks wõistlewad, siis üks, kes köik peab tasuma, kellel odawat laenu kuskilt saada ei ole, teine, kes teatud maksudest wabastatud on, kes teatud odawaprotsendilist laenu teatawate ühisuste kaudu saada wõib, siis on loomulik, et seal wõistlus wõimalike kasuks langeb ja eriisikud, kes tegutsewad majanduslikul alal, on sunnitud oma kaubanduslikku tegewust likwideerima ja lõpetama. Kahjuks peab ütlema, et niisugune wõistlus ka meie ühistegelistele ettewõtetele kasuks ei ole olnud. Ka need on sunnitud likwideerima oma kaubanduslikku tegewust just, nagu ma nimetasin, hindade allaşurumise ja wõistluse tõttu, mis neile samuti kardetaw on, nagu eraisikuile ise.

Kui meie praegu kõneleme, et meil on töötu tööliste klass olemas, mis meile siin riigis ja riigiwalitsusele muret teeb, siis ei tahaks ma prohwet olla ja ette öelda, et see aeg enam kaugel wiit ei ole, kui meil ka

töötu ametnike klass

olema saab, sest aeg edeneb kiirelt ja kõige likwideerimine läheb edasi ja samal ajal nende klass kaswab. Praegune walitsus ei ole selle küsimusega seni tegemist saanud teha, kuid minul, kui isikul, kes majanduslikul alal tegutseb ja kui kaubanduslikus ringkonna esitajal, oleks praegusele walitsusele üks soow, mitte uusi suurendatud maksusi kaubanduslele edaspidi peale panna, waid ümberpöördult, selle eest hoolitseda, et praegused maksud rewideerimise alla wõetaks ja neid wõimalikult wähendataks, seda muidugi riigi kulude üldkokkutõmbamiseks. See on lühidalt meie kaubanduslikkude ringkondade waade meie praeguse maksustamise seisukohalt.

Dr. Wilms peatus wäike- ja kesktööstuse eluküsimustel, kuigi kahjuks pisut pealiskaudselt ja lühidalt, kuid siiski küllaldaselt esialgseks asja arutamiseks.

Kui meie nüüd edasi läheme härra majandusministri teise kõne osa juure, mis tööstust puudutab, siis tähendas härra majandusminister, et tööstuses on kriis. Tööliste wähenemine on nähtaw, krediit neile on kallis, wõlga palju jne. Kuid härra majandusminister unustas ütlemast, et need raskused wõi mured on eeskätt suurtööstuse mured. Härra majandusminister ja ühtlasi ka kogu walitsus

ei leidnud sõnagi

ütelda wäike- ja kesktööstuse muredest. Meil on üldse tööstuses tööliſi 141.000 ühes perekondadega. Neist on näiteks 30.000 tööliſt ühes perekonnaliikmetega kehakatte tööstuses tegewad ja see on puht käsitööala, saapa- ja rätsepatööstus. Üldse on meil wäiketööstusi üle 2000 ja kesktööstusi üle 1000. Suurtööstuse toodang on küll wäga suur ja eeskätt see ongi olnud põhjuseks, mispärast suurtööstust on wabariigi algusest saadik eriti toetatud ja sinna miljoneid maetud. Kuid wäiketööstus selle juures ei ole wäikseme tähtsusega, sest ehk küll selle toodang on wäiksem, siiski on wäiketööstuses, nagu ma eelpool ütlesin, näiteks saapa- ja rätsepatööstuses üksinda 30.000 inimest tegewad. Peale selle rõnnid, walgustus ja igasugused tõökulud. Wäiketööstus on nii õelda tarwituse tööstus.

Siin on laiemad rahwahulgad tegewad.

Kui waatame sisewedu, mis Eestis olemas, siis on selle peale tähelepanu juhitud, et meie weame sisse kaupu, mida wäga hästi kodumaal walmistada wõiks. Seda on kõigile ajakirjanduse kaudu teatatud. Ma tuletaksin ainult meelde, et näiteks saapatikke tunakse meil sisse 1½ miljoni eest, saapaliiste 500.000 eest. Tiseleri ja treili lihtsaid tööriistu 1½miljoni eest, polseeritud ja ilustatud puutöörriistu 1,8 miljoni eest, kui natuke maalitud ja kullatud on, siis 2½ miljoni eest, puust jalanõusid 180 tuhande eest, papptorusi, millele kerida wõib, 3 miljoni eest, pakkimise paberit isegi 3½ miljoni eest, kartonge isegi 1 miljoni eest jne., jne. Niisugused kokkuwõtted on tehtud ja on leitud, et 100 miljoni eest toome sisse niisuguseid tarbeasju, mida kodumaal wõib wäga hästi walmistada. See on wäike- ja kesktööstuse ala.

Wäike- ja kesttööstus on meil aga raskes seisukorras. Maksud on temal suhteliselt palju suuremad, kui suurtööstusel, eriti waal, kus omawalitsuse maksud olemas, mida linnades ei ole, samuti ka teedekapitalimaks, mis hiliuti juure tuli. Peale selle ei ole wäike- ja kesktööstusel enda kaitseks neid wõimalusi, nagu suurtööstusel, kellel on oma raamatupidamise eksperdid ametis. Niisamuti on wäiketööstusel suuri raskusi haigekassade alal ja statistiliste andmete andmisel ja sõgumisel käsitööliste sageli wähese kirjaoskuse jne. tõttu. Olen täitsa selle poolt, et töölised haigekassade alla kuuluwad, räägin, et wäiketööstus on raskemas seisukorras maksuate seaduste täitmise alal, samuti kannatawad nemad krediidipuuduse all

oskamatuse ja organiseerimatuse tõttu,

missugused asjaolud suurtööstuses niisugused ei ole nii palju kõne alla ei tule. Peale selle ei ole wäiketööstusel mingit korralduşt, laiemat awalik-õiguslist korralduşt. Tööoskus on langenud, mis käsitööle ja wäiketööstusele tuluks ei ole. Seetõttu on nurin wäiketööstuste peres suureks kaswanud ja nemad mõlgutawad mõtteid ja on seda wäljendanud oma ajaleştedes, et nemad kawatsewad kaubandustööstuskoja wiiendast sektsioonist lahkuda ja tahawad luua iseseiswa koja. Seda on nõndanud nemad oma kongressidel, esitatud märgukirjades jne. Seega on wäiketööstuste käsitöökoda tarwilik, mis ühendaks seda peret, kuna wastoland wäike- ja suurtööstuste wahel on olemas. Peale selle aga on weel tarwis teisi abinõusid leida, et wäiketööstust edendada. On ette nähtud wälismaal fondid, mis ka meil teistel aladel wäga moodi läinud. Käesolewas eelarwes

on 36 miljonit fondide

jaoks, peale selle weel maatulunduskapital ja teised fondid ning abirahad. Meil ei ole wäiketööstuse kaitseks mingisuguseid kaitsemärkisid ega maksustamise soodustusi, mis wäiketööstusele kohane oleks. Samuti ei ole mingisuguseid soodustusi wäiketööstuste korterite alal üüriseaduse kaudu. Kõiki neid põhjusid ei oleks pidanud majandusminister ja walitsus unustama, eriti sellepärast, et paar nädalat tagasi käis saatkond riigiwanema juures neile nähtustele tähelepanu juhtimas.

HINNAD ALANDATUD!

LUSCHER & MATIESEN'i

VEINID

valmistatud viinamarjadest, puuviljast ja marjadest ilma piirituse ja kõrwaliste maitseaineteta.

		Pudeli hind Kr. 1/1	1/2
Dessertwein nr.	20 punane	2.—	1.50
„ „	30 walge	2.25	1.65
Parsak „	31 demi sec	2.25	1.65
Walgewein „	15 sec	2.25	1.35
Punanewein „	29 „	2.25	1.35
Portwein		2.—	
„ „	24	2.50	
„ „	18	3.—	

		Pudeli hind Kr. 1/1	1/2
Madera		2.—	
„	nr. 26	2.50	
„	„ 22	3.—	
Tokayer	„ 28	3.—	
Sherry	„ 25	3.—	
Concordia (wahuwein)			
	demi sec	4.—	
„	(wahuwein) sec	4.50	

CANGOC

	Pudeli hind Kr. 1/1	1/2	1/4
Cangoc *	3.75	2.—	—.95
„ * *	4.75	2 50	1.10
„ * * *	5.75	3.10	1.35
„ V. S. O.	7.—	3.75	1.60
Brandy * * *	3.—	1.65	—.80

ETA

MILAANO

25 tükki / senti

Pabeross on eriti pehme ja aromaatne ning waatamata ta odawale hinnale täiesti ühewäärne kõrgema sordiga.

Puhtakasunormid.

Ikkagi kõrgendusi!

Otsekoheste maksude peakomitee koosolekul määrati tööstuslike ettewõtete puhtakasu normid 1931. aastaks.

Otsustati alandada norme järgmiselt (sulgudes end. norm): wõrgukudumise wabrikutele 8% (10), makaronitwabrikutele 8 (10), taimewõi-tööstustele 5 (6), jahuweskitele, kes wõoraşt wilja jahwatawad 12 (16), limonaaditehastele 10 (12), pappkarbi-tööstustele 8 (9), paberikottide- ja kirjaümbr.-tööst. 8 (10), metjatööstustele 6 (7), nahkade joolamine 9 (10), nahaparkimistöökojad ja -wabrikud 7 (8), hobuterriistade ja sadulsepatöökojad 6 (10), kiwiraiumis- ja lihwimistöökojad 10 (12), klaasiwabrikud 6 (8), jeebiwabrikud 6 (7), füüsilatehased 6 (8), riidewärwimiswabrikud ja -töökojad 10 (12), wiinawabrikud 16 (18), piiritusewabastamise tehased 20 (25), autoomnibuste liinid ja jõeduurutad 9 (10), lille- ja puuwiljaaswarus 10 (13), päewaraidtöökojad 15% (18).

Müsindewalitsuse ettewaatekul suurendati norme:

Konditriäridele 18% (15), worstiwabrikutele 13 (9), mehaan. kingsepa-parandustöökojad 15 (10), potsepatööd ehitustel 15 (12), korsenpüüdmisäridele 18% (15).

Kõigil teistel aladel jõid norwid endiseks.

Peale selle wõeti päritiwabrikute puhtakasunormiks 16%, mingit normi maroast üldse ei olnud.

Asjad päewawalgele!

Rahaasjanduse komisjonis esitas L. Johanson joonaiwalduse, mille järgi awaldatakse kõigi nende asutuste, isikute ja ettewõtete nimed, kellel Eesti Pangas, Põllakaenu-Pangas, Harju-Pangas, Diskonto-Pangas ja Kommerts-Pangas kustutatud wõlgasid, märkides summa suuruse, wekseli wäljaandja ja girandid, kes pole täitnud oma kohustusi.

DIPL. OEC. H. NIELÄNDER.

Kuidas lugeda bilansse?

Teatud liiki äriettewõtetel on seadusega hinduslikurks tehtud aeg ajalt oma äriseisu ehk bilansse awalikkusele teatawaks teha Riigi Teatajas. Nii näeme tihti ajalehtede weergudel, Riigi Teatajas jne. pankade ja muude asutiste bilansse, missuguseid selle seaduse nõuete kohaselt awaldatakse. Bilansid peawad andma kodanikule usaldawa ja moonutamatu pildi asutusest, kelle kätte ta oma waranduse on usaldanud. Bilanssi lugedes peab kodanik saama asutuse tegewusest ja üldisest seisukorrast selge ülewaate, sealt peab nägema, kas on olnud edu või tagasiminek.

Kui aga waadata, kas asutuste bilansid seda oma eesmärki täidawad, siis peame kahjuks konstateerima, et awaldatud bilansid oma praegusel kujul ei ütle harilikule kodanikule üldse midagi. Meil on juhtunud olnud, kus asutised ajalehis korralikku bilanssi näitasid, seesmiselt aga föduneud olid ja pankroti läwel seisid. Nii oli lugu hiljutiste pankade kokkuwarisemisega. Nende pankrottpankade wiimased bilansid olid harilikud ja ei annud ettekujutust mainitud asutiste tõelisest seisukorrast.

Selle olukorra parandamiseks on waja, et asutised oma määratud awalikkusele bilanssidele selgema ja arusaadawama kuju annaksid ja et rahwa laiemad kihid õpiks bilansse lugema. Seda ei ole weel tarwilisel määral, ei olda küllaldaselt nõudlik. Seepärast on ka bilansse awaldawad asutised seaduses ettenähtud nõuetest kõrwale kaldunud oma bilansse lühendatult ja muul wiisil tundmatuks tehtud kujul awaldanud. Seega kaotab seadus, mis bilanssidе awaldamist ettekirjutab, oma mõtte.

Kuidas siis lugeda bilansse? Et siin selgusele jõuda, waatleme bilanssi aktiwat ja passiiwat, tähendades ühtlasi, et ajalehe weergudel selle küsimuse käsitlemine waid wäga pealiskaudne wõib olla.

Aktiwa poolel jaotatakse bilanss kahte rühma: 1. määrtused, mis omawad kindla, püsiwa iseloomu, nagu kinniswarad, liikuw waranduse, kontori sisseseade, masinad, tööriistad, elusinwentaar jne. Teise rühma kuuluwad wäärtused, millega tegutsetakse, nõnda nimetatud käitiswäärtused, nagu: kaubad, wõlgnikud (deebitorid), kassa, wekslid, wäärtpaberid. Passiiwa poolel leiame kolm rühma: 1. puhas omakapital, reserwid ja kassu, 2) pikaajalised wõlad (hüpoteegid, obligatsioonid), 3) lühiajalised wõlad, neisse kuuluwad kauba ja panga wõlad ning aktseptid. On loowitaw, iga bilanssi mainitud liikidesse jaotada ja nende liikide najal analüüsi teostada. Peamise tähtsusega on kindlaks teha, missugustel alustel aktiwas üleswõetud määrtused esinewad. Kas näiteks kinniswarade, masinate, tööriistade ja sisseseadete bilansi wäärtus wastab tegelikule wäärtusele wõi on wiimane tunduwalt madalam. Tuleb meeles pidada, et tegelik wäärtus ei ole mitte hind, mis kinnisvarade püstitamine ja sisseseaded turuhinna kohaselt makswad, waid tuleb wõtta wäärtuse aluseks kasu, mis ettewõte oma kinnisvaradelt ja sisseseadelt saawutab.

Kahtlased nõudmised ja wekslid ei tohi bilansis figureerida. Need tulewad eeltkäte kirjutada maha (kustutada). Kaubad peawad ettewaatlikult hinnatud olema, on soowitaw, et nende bilansi wäärtus on tegelikust wäärtusest madalam. Seega saawutatakse „peidetud reserwe", milliseid konjunktuuri kõikumiste ja müügi raskuste puhul kasutada wõib.

Passiiwa poolel peab olema täpne kapitalide liigitus, mis iseäranis omakapitali suuruse üle täielise selguse annab. Hüpoteeke, obligatsioone ei tohi nende nominaal päärtusega bilanssi üleswõtta, waid summadega, milledega nad tegelikult wastutawad. Kreeditorid tulewad seejärele liigitada, sellejärele kas wõlad on pika- ehk lühiajaliste tähtaegadega. Paljud meie pankadest ei näita oma bilanssides seda liigitust. Tähtajalised hoiusummad näidatakse ühes summas, samuti jookswad arwed. Kuna hoiusummade tähtajad wõiwad kõikuda ühest kuust kuni ühe aastani, siis on nende kestmust mitte tundes, raske panga likwiidsuse üle otsustada.

Kui bilanss eelpoolmainitud waatekohtadest on analüüseeritud, tuleb jälgida, kuidas on lugu ettewõtte likwiidsusega. Teiste sõnadega, kuidas on wahekord tema käitiskapitalide ja wõlgade wahel.

Heaks likwiidsuseks loetakse, kui lühiajalised wõlad kergesti laetakse kaubadeebitoride ja muude kergesti realiseeritawate wahenditega, nagu sularaha, wäärtpaberid. Halwem on seisukoht kui wõlgade ja pangakrediidi katmiseks peale nende wahendite osutub tarwilikuks kaubade realiseerimine suuremal ehk wähemal arwul. Ja likwiidsust pole olemaski, kui wõlgade katteks käitiskapitalist enam ei jatku, waid selleks ka seismat ehk asutamiskapitali wajatakse.

Pankade bilansse ei ole kerge lugeda. Eeltkäte jääb teadmatuks, missugustel hindamise alustel bilanssi aktiwa summad saawutatud on. Siis ei näidata hoiusummade ja laenude tähtaegade liigitust. Kui pank iga päew tagasi nõuetawad hoiusummad ühe aasta peale wälja laenab, siis wõib ta pea sattuda raskustesse. Awaldatawatest bilanssidest ei saa seda wälja lugeda.

Lõpuks ehk pakuwad huwi mõned näited, kuidas bilansse wõltsitakse. See jõuniõ muuseas järgmiselt: 1) Kõrgema wäärtuse näitamine kinniswara, masinate ja sisseseadete kontodel. 2) Omawoliline deebitoride konto kõrgendamine. 3) Omawoliline kreeditoride konto alandamine. 4) Tulu ja kulude konto aktiweerimine. 5) Liiga madala amortisatsiooni (kustutuse) protsendi tarwitamine, ehk 6) üldse amortisatsiooni ärajätmine. 7) Sissekandmised kassa kontole omateõtud ehk wõltsitud kassadokumentide põhjal. 8) Lihtsate deebitoride wõlgade muutmine aktseptideks aasta lõpul, et suuremat likwiidsust bilanssis näidata. 9) Olemata isikutele kontode awamine, ja niisuguste kontode pidamine.

Dipl. oec. H. Nieländer.

Konkursivalitsused kaupmeestena.

Kuhu wiib see meid?

Mõni päew tagasi seisis ühes ajalehes suur kuulutus milles anti teada, et pankrotti läinud siidikaupmehe Allaperti kaubad lastakse en detail müügile konkursswalitsuse poolt. Nii kaugele on juba asjad läinud! Isegi konkursswalitsused awawad en detail äritid! Mida jääb siis weel üle teha korralikul kaupmehel? Kui meie waatame, kes on need äride ja wabrikute esitajad, kes igaühele kaupu pakuwad ja müüwad, siis näeme, et enamus neist on wälisriikide alamad, kes siin suuri äritid ajawad, kuid meie riigile wististe küll tulu, maksude näol ei anna.

Eelpoolmainitud pankrotti läinud ärimehe Allaperti kaubad lasti konkursswalitsuse poolt müügile suure kwuntähe all. Meie daamid ostsid sabas äriukse taga, andsid suuri summe wälja. Mille eest? Muidugi olles kindlas arwamises, et müüakse siidi puru odawa hinnaga! Suur oli aga mitmegi daami pettumus, kui põhjalikult kaupa järelewaadates selgus, et ostetud kaup ei olnud sugugi nii odam ja pealegi wäärtuselt wilets. Sel kujul pügawad meid wälismaalased. Meie ise anname neile selleks wõimaluse. Siin peaksiwad meie tublimad kaupmehed kindlalt wäljaastuma inimeste pügamise wastu! Wäljamaa esitajad weawad siia köitsugu wanamoelist kaupa ja müüwad lõpuks suurte kõmuliste kuulutuste abil ka selle maha, pügades sel kujul meie kodanikke. Kuuldawasti tahawadki meie kaupmehed tulewikus loobuda nendest kauba ostmistest wälismaa esitajatelt.

Kodanik.

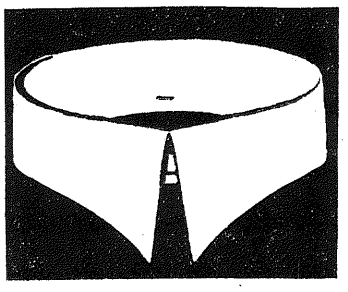
Ameerika oma tööstuse kaitsel.

Ameerika Ühendriikidesse keelati ära tuletikkude sissewedu Lätist, Eestist, Norrast, Rootsist, Soomest, Poolast, Austriast ja Hollandist. Tingitud on see selest, et Rootsi tikutrust tähendatud riikides walmistatud tuletikke dumpinghinnaga Ameerikasse sisse wedas ja seal hinnad alla surus.

Ameerika ei lase aga wälismaa tööstussaadustel oma tööliste seiba ära mõtta.

Eesti-Leedu ühingu

koosoleku pühapäewal, 29. märtsil kell 4 pl. Tallinna raekoja saalis esineb Leedu ajakirjanik G. Galwanauskas referaadiga ainel: „Leedu praegune majanduslik seisukord."

Pühadeks

pestakse weel Teie pesu

„Ameerika pesumajas"

Müürivahe 21, kõnetr. 205-97.

Kaubabilanss.

Passiivsus ei tähenda igakord waesemaks jäämist.

Raskuste kõrwal, mis meie sisekaubanduses walitsewad, on põhjust ka tähelepanelikult jälgida tagasiminekut wäliskaubanduses. Riigi statistika keskbüroo andmetest selgub, et jaanuari kuu sissewedu oli 31.491 tonni 5.493.400 krooni wäärtuses. Läinud aastal oli sissewedu 9.240,900 krooni ja warematel aastatel isegi weel suurem. Proportsionaalselt on ka wäljawedu kahanenud, jättes meile harilikku kaubandusbilanssi passiiwsuse. Siit on näha, et meie wäliskaubandus endisest ligi poole tagasi läinud on. See tähendab, et ka riigi sissetulekud tunduwalt langema peawad, ja kawatsetawas eelarwes on puudujääk möödapääsemata.

Nagu eraisik, nii wõib ka riik sissetulekute eest, mida ta wälismaal teeb, rohkem raha wälja anda, kui ta nende kaupade eest saab, milliseid ta ise wälismaale müüb. Siis tekib wahe, mida teistest allikatest katta tuleb. Selleks tuleb, kui põllu- ja tööstussaaduste wäljaweoks ei jatku, kasutada oma muud waranduse (substantsi) wõi teha wõlgasid.

Wähem arenenud majandusajajärkudel, kui üksikute riikide majandus mitte üksteisest niiwõrd läbipõimitud ei olnud kui praegu, kui riigid eraldi majandusüksustena iseseiswalt ja enam-wähem oma piirides tegutsesid, oli mõõduandew arwamine, et ainult aktiiwne kaubandusbilanss riigi ja rahwa jõukust ja edu wõib tõsta. Oldi arwamisel, mida rohkem kaupu wälismaale eksporteeritakse, seda rohkem tuleb sealt waastutasuks kulda ja hõbedat, mis nende metallide tagawara omal maal suurendab ning seega rikastamisele kaasa aitab. Wastupidine kaupade liikumine tekitawat aga ebasoodsat (passiiwset) kaubandusbilanssi, mis maa waesustamiseni wiib. Niisugune arusaamine kaubandusbilanssi aktiiwsusest ja passiiwsusest on osalt weel tänapäewani säilinud.

Tuleb meeles pidada, et sisse- ja wäljaweo täpne ülesmärkimine, mis statistika hooleks jääb, üldse wäga raske teostada on. Mis eriti puutub wäljaweo (eksport) kaupadesse, siis paistab selle wäärtus wäikemana, kui see tegelikult on, näidates sellega ühtlasi tegelikust suuremat puudujääki bilanssis. See olenob selest, et nii sisse- kui ka wäljaweetawatele kaupadele oma maa hinnad aluseks wõetakse. Arwud wastawad sissewectawatele kaupade hindadele umbkaudselt, wäljaweetawate suhtes aga mitte, kuna täpselt teada ei ole, kui palju eksportöörid oma wäljaweekaupadelt teeniwad. Wäljaweo kaupade statistika on alati sisewee statistikast puudulikum olnud, kuna tihtilt kaupade märkimist toimetatakse, seewastu aga tollitawad kaubad (sissewedu) suurema täpsusega jälgitakse. Wäljaweo tõelisest suurusest saaks wast täpsema pildi, kui wälismaa statistikat wõrreldа, kus see kaup sisseweona on märgitud.

Nii siis ei ole kaubandusbilanssi aktiiwsus ega passiiwsus suure tähtsusega. Esimene on tähtis ühenduses maksubilanssiga, missugune wahekorrad oma ja wälismaa wõlgade wahel ära määrab. Kaubaliikumised moodustawad ainult üksiku haru läbikäimises riikide wahel, seale selle tulewad arwesse weel transporttoimingud laewadel ja raudteedel, kindlustused, pankade wahetalitused, milledest prahte, preemiaid ja protsisjoone tuleb maksa. Siis on waja arwestada kapitalide inwesteerimist wälismail, milledest kapitali osasid, protsente, diwidende, tulusid makstakse. Turism ja reisijate liikumine tingib samuti wäärtuste ülekandmist ühest maast teise. Nii on kaubandusbilanss ainult wäljakõige üldisest, terwiku moodustawast kohustuste ja nõudmiste bilanssist. Nendest kohustustest ja nõudmistest seisawad maksubilanss maksu formal olewad summad üksteise wastas.

Suurbritannia ja Saksamaa omawad, nagu tähendatud, enne maailmasõda alati passiiwsed kaubandusbilansid, see tähendab, nad wedasid rohkem kaupa sisse, kui wälja. Seda seepärast, et neil wälismaades suured kapitalid inwesteerinud olid, mis kõrgeid protsente kandsid. Need protsendid makseti sageli ega kaupade näol. Sa prahtideit jne. saawutati suuri tulusid.

Kaupade wäljawedu on aga osalt ka kapitali wäljawedu. Kaupade eest saadaw tasu wõib wälismaa pankadesse deposiite jääda ja end maksubilanss aktiiwsus mitte ilmutada.

Ennesõjaaegne Wenemaa oli wälisriikidest suuri summe laenanud ja tõstis nende protsente kaupadega. Kaubandusbilanss oli seetõttu aktiiwne.

Aktiiwne kaubandusbilanss wõib siis heaks tunnusmärgiks olla, kui üks maa on rikas looduswaradest, mida ta teistele teeduse ja tooraineena oma küllusest wõib ära anda. Kõrgendatud wäljawedu wõib aga ka praktilistide, transportide jne. tasumiseks tingitud olla. Halwemal juhusel wõib selle taga peitu da kapitali eksport ehk maalt põgenemine, mis tingitud ebasoodsast sisekaubandusest wõi poliitilisest seisukorrast.

Passiiwne kaubandusbilanss wõib lõpuks ka tõendada, et omamaa toodangu kõrwal wajatakse ka suuremal ehk wähemal määral wälismaa aineid. Kui sarnasel juhusel wälismaalt laenatud summad kaubandusbilanssi puudujääki ei kompenseeri, jarub maa wõlgadesse.

H. M.

K.-m. Jüri Kodres'ele

Tallinn, Harju tän. 21.

Tunnistan parimaks k.-m. JÜRI KODRES'e reklaamiwõistlusele saadetud ja „TALLINNA TEATAJA's" nr. 10 ja nr. 11 äratrükitud

reklaamlööksalmest wõi **lausetest nr.** .....

Hääletaja nimi: .....

Aadress: .....

(selgelt kirjutada).

Märkus: 1) Hääletamise talongid hinnata saadaval k.-m. Jüri Kodres, Tallinn Harju tän. 21.

2) Kõik hääletamisest osawõtjad saawad auhinnad k.-m. Jüri Kodres'elt.

TALLINNA HORISONDILT

Mihkel Benjamin †.

Töise waluga pidid omakseb, tuttawad ja kogu Tallinna leiwa- ja pagaritööstarite pere mööbunud esmaspäewal wastawõtma kurwa sõnumi: Mihkel Benjamini ei ole enam . . .

Lähemad sõbrad teadsid küll, et teda waewas pikemat aega südamehaigus. Et aga see nii kiirelt ja äkki wõis murda tugewa mehe parimates aastates, seda ei osanud ükski ettekujutada.

Kadunu oli üks tublimaid eesti mehi, kes suutis tõendada, et ka meie oludes wõib sihikindla töö ja energiaga edasi jõuda. Kadunu algas käsitöölisena esimeselt redelilt ja suutis wäsimatu jõupingutuse ja tööarmastusega tõusta tööstuse omanikuna juhtiwale kohale. Ning mõne aasta eest toibus ta südame tulisem soow: ta wõis asuda oma majasse!

Kõik tõsised töömehed mõistawad selle tunde sügawust. Elu raskustega wõideldes, sauni-sammult edasi rühkides, loobudes kõigist mõnususest ja ohwerdades iseqi oma terwise ja seda selles lootuses, et kord olla omas majas!

Tallinna leiwa- ja pagaritööstarite pere, kelle ühingus lahkunu oli kaua aastaid juhatuse liige, töötades suure anduumuse ja energiaga üldsuse kasuks. Kõik tundsid teda kui kindla iseloomuga, südamlikku, usutawat ja õiglast seltsimeest, kui ennastohwerdawat seltskonnategelast, keda raske asendada. Tagasihoidlikult, nagu ikka tõsised töömehed, ei teinud ta palju sõnu, waid pani käed külge, kus tarwis oli. Kui meie ühing saawutas loowa töö alal positiiwseid tulemusi, siis ainult selliste iseloomude abil, nagu seda oli kadunu.

Olgu kodunaa muld talle kerge!

*

Mihkel Benjamin sünd. 1886 a. Juuru kihelkonnas talumiku pojana. Õppis maal käsitööliseks, mis teda siiski ei rahuldanud. Linna tulles asus leiwatööstuse alale, millel pärast põhjalikku õppimist meistri diplooni omandas. Selle wiljaka töö kaks wiimast aastat wara- jane surm. Leinama jäid abikaasa ja kaks last.

Kauba-aadressraamat Läti ja Eesti kohta

ilmus 1931. aastaks. Aadressraamat ilmub seitsmendat aastakäiku ja sisaldab kauba-aadresse Riia, Liibawi, Mitawi, Windawi ja Dünaburgi kohta Läätmaalt. Eesti osas figureerib esikohal Tallinn, milline jagu on toimetanud Alphons Hahni poolt, Tartu osa on toimetanud P. Johannson. Nii Eesti kui ka Läti osa ees on omawalitsuse, konsulaatide ja wäliseesinduste kohta juhtnöörr. Ka kesk- mine börsikursside bilanss on toodud ära. Eesti raudteede piletiküsu selgituseks on raudteede kaart.

Keskkoonduse Nõukogu koosolek.

30. märtsil s. a. kell 20 peetakse Ühisklubis, Pikk t. nr. 42, üleriikliku Kesk- ja Wäiketööstur-meistrite Ühingu Kesk- koonduse Nõukogu koosolek, kus päewakorras nõukogu esimehe ja abiesimehe walimine, uue juhatuse liigete ja nende kandidaatide walimine ja mitmesugused läbirääkimised.

Praegune juhatus moodustati mööduunud aasta septembris, endise juhatuse tagasiastumise puhul. Oma lühikese tegewuse kestwusel on praegune juhatus, eesotsas hra A. Naeres'ega, tegutsenud wäga energiliselt ning aktiiwselt, mida märgiti hiljuti ärapeetud peakoosolekul, kelle poolt juhatusele tema tegewuse eest kiitust awaldati.

Kesskoonduse juhatusel lasub wäga raske ning ennastohwerdaw töö, seist tööstarite ühiste huwide eest wõitlemises edu saawutamine oleneb suuresti kesskoonduse juhatuse energiast ja püsiwusest. Sellepärast tuleb soowida, et ka uude juhatusse satuksid ainult tõsised töömehed, kes ei keelduks ohwerdamast oma jõudu ja energiat tööstarite ühiste huwide ja kodumaa tööstuse edenemise kasuks.

Ilekiseppade koosolek.

Mööbunud pühapäewal pidas Ühisklubi suumeis, Pikal tänawal Tallinna maakonna plekitööstuse ettewõtjate ühing oma aastapeakoosolekut.

Koosolekut juhatas hra Tšõpukow.

Juhatusejt kukkusid liisu läbi wälja härrad Tšõpukow ja Wingisaar. Asemele waliti härrad Jaakelson ja Tšõpukow — tagasi.

Koosolekul oli asjalik ilme ja täielik üksmeel. Ühingu esimees hra Hammer wõttis pikemalt sõna ettewõtjate kohta, kes töötawad üksinda ehk ainult ühe abilisega, selletõttu ärimaksust kõrwale hiiliwad, kuid tegelikult suureks konkurendiks on ettewõtjale, kellel temal lasuwate maksude tõttu, wõimata alla hinna töötada.

Sarnaste ettewõtjate („murkser'ite) kohta otsustati ühel häälel üleriikliste kesk ja wäiketööstarite kesskoondusele märgukiri esitada, millile wiimane omakorda esitaks wabariigi walitsusele, et kõik ettewõtjad waatamata tööliste arwule ja tööstusrnumide suurusele saaksid maksustatud wastawalt nende sissetulekutele.

Koosoleku lõpul paneb hra Tšõpukow ette, astuda k.-ü. „Uku" liikmeks, misjuures ettepanek ühel häälel wastu wõetakse.

Kursused kingsepp-meistritele.

Tallinna Kingsepameistrite ühing kawatseb oma liikmeile korraldada lähemal ajal õhtuseid „meistrikursuseid". Kursuste õppekawas on ettenähtud kursealа joonestus, mudelite joonestamine ja lõiked, materjalide tundma õppimine, jalaanatoomia, jalahaigused, jalanõude ilmõue, kalkulatsiooni ja raamatupidamise algõpetus, nahaparkimisega tutwumine, j. n. e.

Sarnased kingsepa kursealalised kursused oleks meil Eestis esmakordsed. Wälismail korraldatakse neid sagedasti. See algatus on kõigiti terwitataw ning tuleb soowida edu selle läbiwiimiseks ning heaks kordaminekuks.

Kursuste korraldamiseks teeb aga praegu raskusi rahaline külg. Et kursused midagi suudaksid anda, selleks on tarwis wastawaid õppeabinõusid, wälismaa kutsealalist kirjandust j. n. e., samuti ruumid üürida. Kuid see kõik nõuab kulu, mis ühingule üle jõu käib, siis pöörab ühing üleriikliste kesk- ja wäiketööstur-meistrite ühingute Kesskoonduse kaudu haridus- ja sotsiaalministri poole palwega wastawa toetuse määramiseks.

Uued sigaretid.

Eesti suurem tubakatehas a.-ü. „Asteria" laseb pühadeks wälja uue sordi sigarette „Nuubia", mis maitselt erinewad tublisti seniseist „inglismaigulisteet sigarettidest „Albion". Uued sigaretid on „Egiptuse tüüpi, kuid muundstükiga „Nuubia" on pakitud nägusasse karpi, millega siinnib igale korralikule lauale. Hind 20 tükki 60 senti.

Tallinna worstitegijate ja lihunikmeistrite

ühing pidas oma aasta-peakoosolekut 26. märtsil Tallinna lihakauplejate ühingu ruumes „Wilmsi tänawal.

Juhatusse waliti: esimees hra F. Seeberg, abiesimees hra E. Keeroja, laekahoidja hra Tamm, kirjatoimetaja hra Heilmann.

Liikmemaks 5 kr. otsustati endiseks jätta. Ka wõeti weel uueks liikmeks wastu hra A. Eõnas, kes wastawa meistrieksami sooritanud.

Uus moodne kohwik.

„Dancing Palace Gloria" omanik R. Lellep on astunud läbirääkimistesse kinnitus a.-ü. „EKA'ga", wiimase uude majja ehitawa kohwiku üürimise suhtes Wabaduspläitil. Oktoobrikuul awatakse „EKA" uues majas uus suur ja moodne kohwik koos esimeseklassi konditiiriäriga. Kohwikul tuleb laks sissekäiku — üks Wabaduspläitilt, teine Rooseikrantsi tänawalt. R. Lellep wiibib praegu wälismaal, kus ta tutwub seal- sete kohwikute sisseseadetega. Hinnad kohwikus olekse wastawad teistele samalaadsetele asutistele.

Kes ajab habet?

Weidi junkfurite õpilastest.

Meile kirjutatakse: Osa Tallinnas asuwate junkselõikamise töötubade pidajatest on oma erialaks wõtnud õpilastele õhtukursuste korraldamise, kus on kõlawate lubaduste kõrwal lubatud paarinädalane tööõppimine, mille järele wõib meistriks saada. Peale selle hea teenistuse lubadus. Niisuguseid kuulutusi leidub järjekindlalt igas suuremas ajalehes. Lähemalt seda jälgides leiame, et niisugune kursuste andmine ja lühikese ajaga õpetamine on lihtsalt inimeste käest raha wälja meelitamine. Igal arusaajal ametimehel on selge, et nii lühikese ajaga e i ole ja wõimalik ametit ära õppida, kuigi junkfurit küll lihtsamate ametimeeste hulka loetakse. Kui aga ära õppida kõik tööd, millega see amet on seotud, ei ole seda nii kerge ära õppida, nagu seda kuulutajad töötawad. Näeme ka, et soowijaid praktikantide kohtadele junkselõikajate juures on lõpmata palju. Ei lähe päewa mööda, kui ei käidaks töötubades tööjõudu pakkumas. See on nende kursuste tagajärg. Inimesed on raha ära maksnud kursuste andjale, kuid wastutasuks ei ole ta sealt mitte midagi saanud. Siiaajani ei ole seda wõimu, kes keelaks ära sellise lühikese ajaga õpetamise.

Junkfetööstur.

Toimetuse märkus. Uus meistrite, õppimud tööliste ja tööstuõpilaste seadus peaks ka siin paranduse tooma. Seadus on 3. lugemisel wastu wõetud ja astub pärait „Riigi Teatajas" ilmumist jõusse. Praegu ootab ta redaktsiooni komisjoni.

„Estonia" teatri mängukawa

29. märtsist 7. aprillini.

Pühapäewal, 23. märtsil, kell ½3 päewal alandatud hindadega „Wiktooria ja ta husaar"; kell ½8 õhtul esietenduseks ja Paul Pinna tuluõhtuks Mahner-Monsi naljamäng „Poliitika", 3-es waatuses. — Esmaspäewal, 30. märtsil, Itaalia ooperi 5. külaskäigu etenduseks G. Puccini ooper „Tosca". — Teisipäewal, 31. märtsil, Itaalia ooperi 6. külaskäigu etenduseks G. Verdi ooper „Rigoletto". — Keskpäewal, 1. aprillil, Itaalia ooperi 7. külaskäigu etenduseks G. Puccini ooper „Boheem" — alandatud hindadega. — Neljapäewal, 2. aprillil, kell ½3 päewal lastetenduseks „Wäikesed salapolitseinikud wõi Toomas ja ta sõbrad"; õhtul kell ½8 Itaalia ooperi 8. ja wiimaseks külaskäigu etenduseks Rossini ooper „Sevilla habemeajaja". — Suurel reedel, pühade laupäewal ja esimesel pühal edendust ei ole. — Teisel lihawõtte pühal, esmaspäewal, 6. aprillil, kell ½3 päewal, Kalmani operett „Montmartre'i lill" — hariliku hinnad; õhtul kell ½8, teist korda „Poliitika" — hariliku hinnad. — Kolmandal lihawõtte pühal, teisipäewal, 7. aprillil, kell ½12 hommikul lastetenduseks „Wäikesed salapolitseinikud wõi Toomas ja ta sõbrad"; kell ½3 päewal A. Adsoni „Lauluisa ja kirjaneitsi" — hariliku hinnad; kell ½8 õhtul operett „Wiktooria ja ta husaar".

Karin Michaelise loenguid.

Kuulus Taani naiskirjanik Karin Michaelis, kes pidas Tartus loenguid, esineb Tallinnas 31. märtsil ja 1. aprillil „Estonia" kontsertsaalis loengutega. Esimesel päewal Karin Michaelis kõneleb teemil „Naise kardetawad eluaastad" ja teisel päewal teemil: „Armastus, abielu ja lahutus."

Rahwaülikooli segakoori kontsert.

Palmipuude pühal, 29. märtsil on „Estonia" kontsertsaalis Rahwaülikooli segakoori kontsert. Algus kell 8 õhtul.

Samal päewal kell 4 on samas Töölismuusika ühingu kontsert.

Linna haiglates

oli 15. märtsist kuni 22. märtsini järgmiselt haigeid — keskhaiglas 26—30 haiget päewa kohta, külgehakkawate haigustе haiglas 57—62 haiget päewa kohta.

Walter Puum

kinnitati linna tapamaja raamatupidajaks palgaga 124 krooni kuus arwates 1. aprillist 1931. a.

Saksa kristliku ühingu loterii.

Linnawalitsus lubas Saksa Kristlikule Noortemeeste Seltsile korraldada 19. aprillil seltsi ruumides loteriid, mille wõitude arw on 30, kogusumma 52.15 krooni.

Üleriikline kaitsewäelaste.

riigi ja omawalitsuse pensionäride ühingu peakoosolekul on Pritsimaja saalis 12. aprillil k. a.

Maksujõuetud

Maksuwabenditе ettenäitamiseks ja nende mitterühlladaolekс otsustamisel maksujõuetuks innustamiseks on laupäewal Tall.-Haapsalu rahukogu isiwiiosakonna istungule kutsutud Martin Königsberg ja Benedikt Oja.

Arutusele tuleb weel Saul Ziegelmanni maksujõuetuse asi, mis kohalikku innuisoon äriliwna pikemat aega pinewil hoiab.

Uus baar.

Neil päewil awati Wiru tän. end. restoran „Ernesti" ruumeis peale põhjalikku remonti ajakohaselt sisseseatud baar-restoran „Manon". Uue äri omanik on hra A. Soodla.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Eesti Kirjandus 1931 Nr. 3 sisaldab peamiselt Soome Kirjanduse Seltsi saja-aastasesse juubelisse puutuwaid kirjutusi ja hulga häid pilte selleet asutiseit ja juhtiwaist tegelaiist. Edasi M. Sillaotsa kirjutis André Gide „Watikaani keldrite" ille, A. Waiskr: A. Saal — Walgus hommikust, M. Sillaots: Fr. Tuglas — Karl Rumor-Ast, P. Hamburg: O. Luts — Wanad teerajad ja kuidas elate?, P. Hamburg: J. Raag — Kadunud teel.

Jahu määrab leiwa headuse.

Weskid wajawad kontrolli. — Ööpöö seadus on needus.

Pagaritöösturite kongressilt.

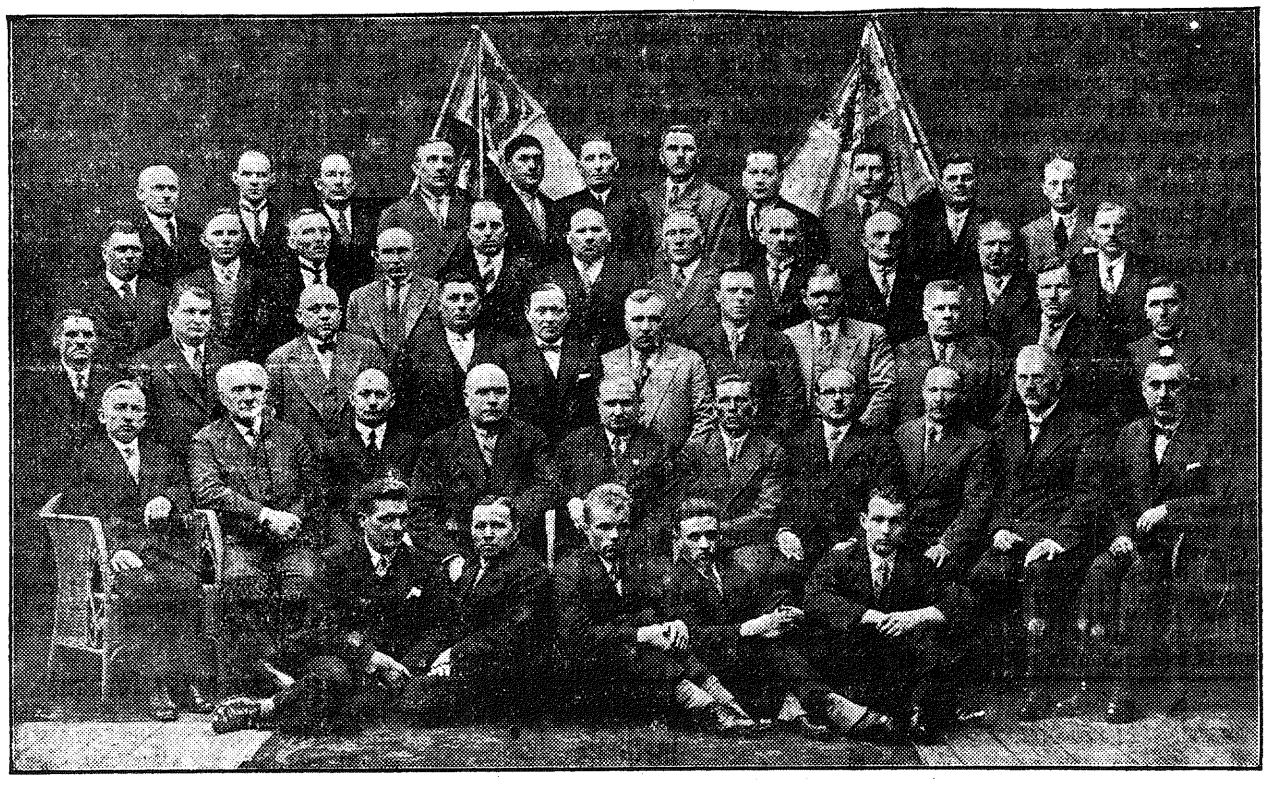
22. sp. k. 11 hommikul algas Tartus, Töösturite Keskühingu ruumes üleriikline pagaritööstjate konwerents, millest osawõtma oli kogunud ühes autwõorastega üle riigi 53 saadikut. Üksikute linnade järele oli saadikuid: Rakwerest, Narwa-Jõesuust, Haapsalust, Tartust, Tallinnast, Jõgewalt, Walgast, Pärnust, Wiljandist, Perserist ja Paidest. Kõigs kindlamini olid esitatud Tartu ja Tallinn.

Konwerentsi awab Tartu Pagaritööstjate ühingu ja konwerentsi korraldawa toimkonna esimees hr. W. Kustlar. Awaja toonitab, et konwerentsi kokkukutsumise on põhjustanud just praegune olukord, mis tinlust. Keegi ei takista asjatundmatutel awada äri. Samuti on kõikuw ka jahu wäärtus. Korra on see hea, korra halb ja

meil pole ühtki seadust, mis normeeriks jahu headust.

Leiwatööstjate kohta on küll kombineeritud seadus, kuid weskite kohta absolutselt ei mingisugust. Tallinnas annab end weel teatawalt tunda wõistlus wäike- ja suurtööstjate wahel. Suurtööstus wõib üldiselt pidada 4 meest, nii et tööaja algul suurtööstur oma masinatega on suutnud juba kõik wajalised tööd lõpetada, milledega wäiketööstur alles algatsutud kokkulepet saawutada töölisorganisatsioonidega öötöö suhtes, kuid seda pole senini õnnestunud saawutada. See pole mitte tingitud halwast läbisaamisest pagaritööstjatega, waid selleest, et seadus ei määra ära organisatsiooni iseloomu ja praegune maitseainete tööliste ühing pole õige pagaritööliste organisatsioon. Öötöö keelu seadusega on pagaritööstjarid omandanud juba teatawa kuulsuse rahuskohtunikkude juures, kuna neile karistusi ja protokolle sajab kui wihma.

Peale arutandeid otsustasse Tartu Kaubandustööstus-Koja juriskonsulti adw. R. Treufeldti referaadi kuulamisele, kes rääkis „Pagariöö öötöö keeluseadusest".

Kongressist osawõtjad.

gitud rahwuswahelise konwentsiooni põhjal pealepandud öökeelu elluwõrusest. Pagaritöö seadused on ju oma iseloomult sarnased, et nad teed tarwitaja juure leiawad waid teatud staadiumil ja nimelt ainult piiratud arwu tundide kestel peale walmistamist. Siin on enam kui ühelgi teisel walmistuse alal tarwilik, et kontakt tootja ja tarwitaja wahel oleks wõimaldatud otsekohe peale saaduste walmistamist. Praegune pagaritööstuse öötöö keeluseadus aga seda ei wõimalda, kuna ta ei luba saaduste walmistamist alata sel ajal, et ettewõtte märksed saadused just siis tarwitaja kätte jõuaksid, kui nende järele on otsekohene nõudmine. Kuna pagaritööstuse öötöö keeluseadus lubab saaduste walmistamist alata alles kella 5 ajal hommikul, siis ei suuda üksi pagaritööstus oma saadusi walmistada selleks ajaks, mil nõudmine nende järele kõige suurem. Kõik see mõjub takistawalt pagaritööstujele ja surub selle wastu täiesti elujõulise tööstuse ala nii-öelda raskesse seisukorda, et pagaritööstureil wõimatuks läheb oma ettewõtteid ülalhoida. Just nendest raskustest wäljapääsuteid peab otsima käesolew konwerents; loodame, et see meil hea tahtmise juures õnnestub; ootame ,et wabariigi walitsus ja töö-hooleandeministeerium meile wastu tuleb ja meie õiglaste nõuetega arwestab," — lõpetab konwerentsi awaja.

Asutakse konwerentsi juhatuse walimisele. Juhatusse walitakse: H. Ots — Tallinnast, R. Kaur — Walgast, W. Kustlow — Tartust, O. Kuber — Rakwerest, A. Teder — Pärnust.

3-liikmelisse sekretariaati walitakse: Matthiesen — Tartust, Lindorf — Pärnust, Warbola — Tallinnast.

Walitakse weel 5-liikmeline mandaatkomisjon.

Järgnewad tervitused: Kaubandus-tööstuskoja nimel tervitab R. Maim, üleriikliste kesk- ja wäiketööstjate ühingute kesskoondise nimel Maeris, Tallinna Pagaritööstjate ühingu nimel H. Ots, Rakwere pagaritööstjate nimel A. Kuber, Haapsalu Leiwa- ja Pagaritööstjate ühingu nimel J. Ruben, Wiljandi Pagari- ja Leiwatööstjate ühingu nimel G. Täpaw, O. Zimmermann Tartu Töösturite Keskühingu nimel.

Arutamata kõrwaldelt esinewad peaaegu kõik linnad ja erandiliult kriipsutatakse alla praegust walitsat olukorda, mis tahab wägisi wiia pagaritööstjt kadumise suunas.

H. Ots — Tallinnast tähendab, et Tallinnas on kujunenud wäga ebanormaalne wõitlus, mis sundinud sulgema oma ukse paljudelgi elujõulistel ettewõtetel ja pole seadust, mis takistaks sarnast ebaõiglast wõistlust. Tallinna Teataja" nr. 13 (30), 28. III. 31.

Kui Genfis asutati rahwuswaheline büroo tööise töökaitse korraldamise eesmärgil, peame tähendama, et meil, selle büroo korraldust kasutatakse sotsiaalse waenu õhutamiseks. Sellepärast oleme oma majandusküsimusi juures siiüdi ka ise oma ebanormaalse sotsiaalpoliitikaga.

1925 a. wastuwõetud konwentsioon näitab ka pagaritööstuse öötöö keeluseadust, mis pidi maksew olema ka neile kes konwentsiooni omaks wõtawad ja selle alla kirjutawad. Tähendab, konwentsioon

ei olnud sunduslik riikidele.

Ja pagaritöö öötöö keeluseaduse konwentsiooni ei ole suurem osa riike omaks wõtnud, ega alla kirjutanud wäljaarwtuud ainult mõned wäiksemad riigid ja nende hulgas ka Eesti. Konwentsioonist praegu lahti ölelda ei saa, kuna

see on wastu wõetud 10 aasta peale.

Sellega on pagaritööstujele loodud täiesti kurb ja ähwardaw olukord. Eriti need ettewõtted, millised arwestades suuremate turgudega, oma tööstust laiendasid, on sattunud täbarasse olukorda.

Tuleb hakata otsima wäljapääsu teid, ja neid otsitakse leiame, kui wõrrelda rahwuswahelist konwentsiooni ja meie öötöö keeluseadust. Peame sel korral tähendama, et meie wastawad määrused ja seadused kitsendatud on. Konwentsioonis on ööaeg ettenähtud kl. 11—5, kuid wõib ka olla kl. 10—4. Meil on seda mõistet aga laiendatud kl. 10—5. Kuid millisel alusel ja ulmähtele tuginedes on läbiwiidud see laiendus. Samuti on konwentsioonis ettenähtud, et on lubatud üksikute maade autoriteetetel wõimudel teha erandeid järamistel juhtudel:

1) ettewalmistuseks erandid aja suhtes (ajalisk erandid).

2) Ajutiis erandeid, ajutisteft olukorbaeft tiisetanmiseks.

Nagu näha, pole olukorb konwentsiooni suhtes nii mõnd halb. Ka rahwusmaheline tööbüroo saab pagaritööstuje üldist keeluseaduseft haremini arw. kui meie hürrkraatia.

Esimest wõimalust f. p. alalisi erandeid, on ka meil õigus teetud, kuna suurtööstuses on lubatud tuwekuule iooksul alata tööga kl. 10 hommikul. Silmas pole aga teetud esimest wõimalust. Ka siin on wõimalus olukorba parandada. Tuleks esineda töö-hooleandeministeeriumile järamiste nõuetega: 1) muuta öömõiste kl. 10—4: 2) laatade ja turuõtemahe puhul mõnd-mates linnades, tuleks mitmesuguste täiendustega olukorda paranbada.

Konwerents otsustas esineda töö-hooleandeministeeriumis järamiste parandustega öötöö keeluseaduse suhtes:

Tallinna Teataja" nr. 13 (30), 28. III. 31.

Lhk. 6.

Eesti üleriiklik pagaritööstjate konwerents Tartus 22. märtsil 1931. a., läbiarutades pagaritööstuse praegust olukorda ja wõimalusi selle parandamiseks, leiab, et pagaritööstuse loomulikku arengut ja olemasolu takistawad asjaolud oleksid kõrwaldatawad praegu makswate määruste muutmisega ja täiendamisega wastawalt pagaritööstuse öötöö keeluseaduse ja rahwuswahelise konwentsioon: põhimõtetele, järgmiselt:

1) Haridus- ja sotsiaalministri määruse 11. aprillist 1929. a. nr. 266, awaldatud „Riigi Teatajas" nr. 35 1929. a., muutmisega wastawalt pagaritööstuse öötöö keeluseaduse §§ 1. ja 3. selles mõttes, et ajawahe, mil pagari- ja konditrisaaduste walmistamine on keelatud, kestaks kella 22 kuni kella 4-ni.

2) Haridus- ja sotsiaalministri määruse 11. aprillist 1929. a. nr. 267, awaldatud „Riigi Teatajas" nr. 35 1929. a., täiendamisega wastawalt pagaritööstuse öötöö keeluseaduse § 4. punkt 3-le järgmiselt:

Lubatud on töötada öösel pagaritööstuses kahel ööl enne pühi, mis kestawad wähemalt 2 päewa, ühel ööl enne ülemaalisi wõi maakondlisi laulupidusid, ühel ööl enne laate, ja samuti lubatud on töötada ka suurel reedel.

3) Maksma panna uus määrus pagaritööstuse ettewalmistawate ja tarwiliktide abitööde tegemiseks, wastawalt pagaritööstuse öötöö keeluseaduse § 4. punkt 1-le järgmiselt:

Lubatud on pagaritööstuse öötöö keeluseaduse § 4. p. 1. põhjal järgmised alalised erandid ettewalmistawate ja tarwiliktide abitööde täitmiseks, tinginusel, et alaealised alla kaheksateistkümne aasta ei tohi osa wõtta neist töist:

Alata tööd kell 3 hommikul:
1) wäiketööstuses ühel töölisel,
2) keskmises kahel töölisel,
3) suurtööstuses neljal töölisel.

Töötada kahel mehel suurtööstuses ettewalmistawate ja tarwiliste abitööde tegemiseks pühade wõi pühapäewale järgnewal ööl.

Töötada kahel mehel kesk- ja wäiketööstuses ettewalmistawate ja tarwiliste abitööde tegemiseks pühadel ja pühapäewadel kella 20—22-ni.

Ühtlasi käesoleva määrusega ära muuda „Riigi Teatajas" nr. 45 1929. a. awaldatud haridus- ja sotsiaalministri määrus 4. maist 1929. a. nr. 325.

Nimetatud muutmise-ettepanekud otsustati esitada wabariigi walitsusele, haridus- ja sotsiaalministrile, kaubandus-tööstuskojale ja üleriiklikule kesk- ja wäiketööstjate ühingute kesskoondisele, kuna wiimane alati on tööstjate huwisid silmas pidanud. Selleks waliti kolmeliikmeline delegatsioon — W. Kustlow Tartust ja H. Ots ning H. Laas Tallinnast.

Resolutsioonina wõetakse wastu hra W. Kustlowi ettepanek: Konwerents leiab tarwiliku olewat, et need tööstused, kes müüwad oma kaupluses enese tööstuses walmistatud seadusi, peaksid olema maksustatud ühekordselt.

Samuti leitakse tarwiliku olewat, et kõik tööstused, kui seal töötab ka waid ettewõtja üksi, peaks olema maksustatud, et ära hoida ebaõiglast konkurentsi.

Wõetakse wastu resolutsioon:

Konwerents pooldab, et kõik tööstused, millised walmistawad hinnalist tööd, kuuluksid maksustamisele, ka sel juhul, kui tööstuses töötab waid omanik üksi. Seks otstarbeks peaks juure loodama 9. järgu äritunnistus, milles oleks ettenähtud ainult põhiärimaks. Ka oleks kohustatud iga äritunnistuse omanik sildi wälja panema.

Tallinna pagari- ja leiwatööstjate poolt tõsteti üles leiwajahu headuse küsimus, mis meil wõrdlemisi halb on. Pagaritel peaks olema wõimalus kaasa rääkida jahukülimuses. Et meie jahu oma kwaliteedilt wõrdlemisi halwaks osutub, näitab Tallinna leiwa- ja pagaritööstjate ühingu poolt jahu headuse kindlaksmääramiseks korraldatud analüüsid tulemused. Analüüs näitas, et jahu esimese proowis oli niiskust 13,11%, teises proowis 15,06%, kolmandas 11,62% ja neljandas 14,11%. Tuhka kuiwaines esimese proowi juures 2,02%, teises 2,13%, kolmandas 2,08% ja neljandas 2,00%. Klii-di Rakwiti järele esimeses proowis 28,8%, teises 35,6%, kolmandas 25,4% ja neljandas 28,1%.

Konwerentsil rõhutatakse, et oleks wajalne panna wabariigi walitsuse poolt maksma normid jahu kohta, kui palju see tohib sisaldada niiskust, kliisid- ine. Jahu tõärtuse tõitmisega algaks wõimalus ka pagaritel pakkuda tarwitajaskonnale kõraemawäärtuslikt kaupa.

Wõetakse wastu resolutsioon:

Konwerents leiab, et tinginuste on tarwilik jahu kwaliteedi määra maksmapanek wabariigi walitsuse poolt.

Protokolli allakirjutajateks walitakse Kustlow, Lill, Maim, Rotsebw ja Boening.

Konwerentsil rõhutatakse ja soowitatakse kõigil tutwuda „Tallinna Teatajaga", kui erapooletu ja töösturite huwe kaitsew ajaleheega.

Lõpeb konwerentsi ametlik osa lauluga: „Eestimaa, mu isamaa".

Õhtuwoolitsul oli omatoimeline kooswiibimine pidulamas, kus arutati weel põlewaid päewaküsimusi kusjuures terawa kriitika all käisid lapsed kaubandus-tööstuskoda, kes küllaldaselt ei suhtu wäike- ja keskmõõdus-tööstuste seisukorraga.

Ilus Naide wanu tatwiarbe-pagareid kirjutas mõnõõtka suurmeeste mõnemõtteli ja lõpeb ilusas meeleolus lendu kiilaldaksel kaubinaidu: ajutada pagaritel oma suurweeki.

Lõbusas meeleolus wiibiti koos kuni hilisööni.

Palgad tõusid. Mis jutud need on?

Tööolud 1930 a.

Tööturu seisukord weidi halwenes 1930 a., kuid kaugeltki mitte sel määral, kui paljudes teistes riikides. Suur- ja keskmise tööstuse töötajate arw on wähenenud 1930 a. lõpul ligi 200 wõrra, wõrreldes eelmise aastaga.

Mis puutub tööstusse, siis saame seda iseloomustada niipalju, kui seda wõimaldawad tööbörside andmed:

	1930.	1929.
Jaanuar	5.608	6.329
Weebruar	4.580	4.624
Märts	3.575	4.165
Aprill	2.216	3.014
Mai	1.515	2.169
Juuni	910	1.110
Juuli	762	780
August	1.039	609
September . . .	1.414	902
Oktoober . . .	3.282	3.065
Nowember	5.675	5.288
Detsember	6.497	6.116
Keskmine	3.090	3.171

Aasta esimesel poolel töötutiste arw on wäiksem eelmisest aastast, kuna augustikuust peale ületab eelmise aasta. Tööleasaadetusist jäi tööle 1930 a. 93% meestest ja 92,4% naistest, millised arwe tuleb lugeda wäga kõrgeiks. Kahjuks ei wõimalda tööbörside andmed kaugeltki täpset ülewaadet töötaolu kohta, tööbörsidesse registreerimise peale awaldab mõju hädaabitööde iseloom, talwe ilmastikutingimused jne., samuti ka hädaabitöödest olawõtmise tingimused. Wiimaseid on käesolewal aastal aga märkia piiratud: nii wõimaldati eelmistel talwetel tööd esimeses järjekorras kõigile wabariigi kodanikele, kel oli ülalpeetawaid. 1930/31 aasta talwel haridus- ja sotsiaalministeeriumi juhtnööride kohaselt wõiwad saada hädaabitöödele esimeses järjekorras ainult need, kes wastawad järgmistele nõuetele: töötu peab tööbörsi ülekohas olema elanud wähemalt kaks aastat töötanud palgatööl peale 1. maid 1930 a. (peale eelmiste hädaabitööde lõpu) wähemalt 20 nädalat ja olnud tööta wähemalt kaks kuud. Sealjuures on üheks eeltingimuseks esimeses järjekorras tööle pääsemisel, et töötu ülalpidamisel peab olema alla 16 a. ehk töömõnetuid perekonnaliikmeid. Kui töötajal eneisel ehk ühelgi perekonnaliikmel on sissetulekuid kuus üle 25 krooni ehk omab mingisugust tulutoomat warandust, siis esimeses järjekorras tööle ei pääse. Ainult kõigile eelpool nimetatud nõuetele wastamisel on wõimalus tööle pääseda esimeses järjekorras. 1930/31 a. talwel kuni märtsikuuni pääsejid aga hädaabitöödele peamiselt esimeses järjekorras saadetawad, kuna hädaabitööde krediiti oli wäikiem eelmiste aastate krediidist.

Töötustööliste palgaolud olid paremad eelmisist aastait, nii oli keskmine teenistus tööstust tunnis suurtööstuses 1929 aasta esimesel poolel 32,1 senti ja 1930 aasta esimesel poolel 32,6 senti. Samal ajal aga tarbeainete hindade languse tõttu tõusis reaalteenistus märkia. Nii langes 1930 a. elumaksumuse indeks 104 (1923 a. 100) eelmise aasta 117 wastu ning mastawalt tõusis reaalteenistus 95,9 pealt 109,6 ning on seega kõrgem kui ühelgi aastal ennem.

Põllutööliste palgad näitawad weidi alanemist — umbes ulatuses 1930 a., kuid wõttes arwesse tarbeainete hindade langust, ei ole ka nende reaalteenistus langenud.

Mõnel pool loodetakse inflatsiooni!

Majandusminister ütles oma eelarwekõnes m. s. järgmist:

„Meil on kahjuks awaldatud ühel ja teisel juhtumisel arwamist, et meie majandusliku elu parandamiseks ei ole muud midagi tarwis, kui teha wäike inflatsioon.

Ma tahan öelda kategooriliselt, et see walitsus, kes püüaks kuidagimoodi selle poole, et tekitada inflatsiooni, see ei ole oma kohal ja see peab päewapealt lahkuma. Iga tõsine walitsus, kes oma ülesannet tõsiselt wõtab, peab kõik abinõud tarwitusele wõtma, et inflatsiooni ei tuleks. Ma ei tohi öelda, et see igal tingimisel korda läheb, sest wälised asjaolud wõiwad nii raskeks muutuda, et ka kõige tugewam walitsus inflatsiooni woolnle wastu pauna ei suuda.

Meie püüdmine peab olema, et seda ei sünniks. Meil nunnstatakse ära, et meie ei ole üksi sisewõlgadega koormatud, et mitte üksi meie rahawäärtus ei kannata, waid meil on suur wäliswõlg, 120 miljonit krooni ja seda ei saa meie oma rahamärkidega kustutada, seda peame

maksma puhtas kullas.

Kui inflatsioon tuleb, siis peame rohkem reaalwäärtusi ära andma kui stabiilse rahakursi juures seda teha tuleks. Seepärast ma tahan need kuulujutud, mis siinseal liikumas, kategooriliselt tagasi tõrjuda, et pinda sarnasele tulewikule ei wõi tekitada ja niisuguseid püüdeid olla ei tohi. Meie peame kõige jõuga alal hoidma seda riiklikku ja rahwuslikku wara, mis meil olemas, ja kui peaks mingi raha wäärtuse langemine tulema, siis meie ei sunda kumbagi alles hoida, ei riiklikku ega rahwuslikku warandust. Need mõlemad lähewad ära. Ja üks ülem ülesanne on seda tsentraalasutust, mis raha tsirkuleerimist juhib ja korraldab, Eesti Panka, kindlal alusel hoida. Et Eesti Pank oleks kindlal alusel, sellele olgu esijoones juhitud finantspoliitiline kaitse."

Minister fikseeris oma kõnes need arwamused, mis rahwa keskel leidsid wäljendust oletusega, et „Eesti riiki tahetakse ära müüa". Nähtawasti on inflatsioonimõtet lewitatud isegi majandusministri lähimas ümbruses. Selliste mõtte arutamine on juba iseenesest riiklik kuritegu. Kui palju wiletsust ja õnnetust toob inflatsioon, wõimaldades ainult mõnele oma kohustusest kergelt pääseda.

Parim kink **pühadeks** on

A.-S. „Odor'i"

lõhnaõlid ja kölniveed

Chypre, Königsflieder, Muguet, Pompadour jne.

H. LAAS

Konditriäri V. Posti 7, kõnetr. (2)26-57,

soovitab kevadepühiks

rikkalikus valikus **shokolaadist jäneseid** a **mune.**

Martsipani vigureid. Tellimiste vastuvõtmine **passhade, baabade, kulitschide, tortide** ja **pühade saiade** peale.

Kõik saadused valmistatud oma tööstuses

ainult kõrgeväärtuslikest tooraineist.

jandusliku jõud, nende wäärtused, nende tarwitatawust, odawust ja wastupidawust ning õigel kohal ja õigel ajal neid ühendama ja selle ühenduse kaudu uusi soodsamaid äriwõimalusi looma.

Uusi äriwõimalusi kaaludes peab ettewõtjal selgesti silmi ees seisma, kus midagi sarnast juba enne nähtud, mida oma enese äri juures wõiks tarwitusele wõtta, missuguseid paremusi on märgatud teistes ärides, missuguseid wigu oma äris tuleks kõrwaldada. Tihti nähakse, kuidas naaber head äri teeb, kuid omal pole enne meele tulnud neid wõimalusi ise ära kasutada. Äriwaim ilmutab end just äriwõimaluste leidmises ja nende õiges kasutamises. Paljud lähewad neist wõimalustest hooletult mööda, kuid üksikud kasutawad neid ja siis juba suure eduga.

Ettewõtja peab kiirelt ja kindlalt wäärtusi ja hindu arwestada oskama ja peab selles omama harjumuse. Ettewõtja peab ka omama teatud ärilise mõõdupuu ning oskama seda mõõdupuud tarwitada. Mida kauem inimene liigub majanduslikus elus, mida rohkem ta omandab kogemusi, seda õigemini oskab ta majanduslikku mõõdupuud tarwitada. Kogemuste najal kalkuleeritakse. Arwestades nende majanduslikkude warade omadustega, mida juba tuntakse, ja neid wõrreldes muesti tekkinud majandusjõududega wõib wiimaste wäärtuse üle otsustada.

Iga majanduslik ettewõte kujutab enesest katset. See katse wõib rajatud olla wale alusele, see katse wõib nurjuda wale arwestuste wõi ettewõtja isiku tõttu.

Iga katse on seotud riskiga. See risk on seda suurem, mida suurem aineline kahju wõib tekkida, mida suurem on äri sisse paigutatud wäärtused ja töö, enne kui tulemused end näitawad. Aga risk ei liigitu mitte ainult suurusе, waid ka kaotuse tõenäosuse järele. Mida wähem on kindlustatud kordamineк, seda suurem on risk. On äriisid ja ettewõtteid, millede juhtimine sünnib enam-wähem kindlate reeglite järele; on aga ka selliseid, kus ettewõtja aegamööda kogemusi koguma peab. Nii wõib see olla ka üksiku ettewõtte harudega, mis uuelt asutatud ja käima pandud. Ettewõtted, mis kaunemat aega töötawad ja mida korralikult peetakse, omawad wähem riski. Kuid iga suurendamine ja muutmine wõib asjaajamise jälle riskantseks teha.

Ettewõtja peab olema teguwõimeline. Energiliselt, kindla tahtmisega rühib takistusi kõrwaldades ta oma sihi poole. Äri asutamine üksi ei nõua teguwõimet, waid see ei tohi kogu äri kestes raugeda. Muidu wõib edu asemel kujuneda tagasiminek. Teguwõime on mootor, mis töötab alaliselt ja ettewõttele jõudu annab.

Ärielus omab suure tähtsuse kiire otsustamiswõime. Niiidisajа kiire liikumise juures on kõhklemine lubamata ja kahjulik. Wõistluse ajajärgus peab ärimees oma otsusi kiirelt ja tabawalt tegema, olgu see ostmisel, müümisel wõi tootmisel.

Kuid ettewõtjal peab olema ka püsiwust. Kes ennast kergesti eluraskustest wallutada laseb, ei kõlba iseseiswaks ettewõtjaks. On lõp-

damine wajalikuks. Kuwi töö wastu kaob kergesti. Töö üksluisus põhjustab sagedaid töökoha wahetusi, sunnib rändama kohast kohta, soodustab sageli alkoholi tarwitamist. Rahulolematus tööga, mis inimest mehaniseerib, teda oma töö saadustele wõõraks teeb, on ka üks tööklasi rahulolematuse põhjustest ja kutsub wälja sotsiaalse liikumise.

Ka tööline kehaline areng jääb üksluise töö juures tagasi. Seda eriti nooremate töölistel, kelle keha weel arenemise järgus.

Kui tööline mitte juba warajases eas ei häwine, jääb wähemalt organism arenematuks ja puudulikuks. Sama on waimulise arenguga. Järeltulewa noorsoo degenereerumine on niisugustel oludel tõenäoline.

Tööoskus kannatab selle all paratamatult. Tööline õpib mõne wõtted, kui ta oma koha peaks kaotama, on tal eriti raske uut teenistust leida, kuna tööoskus piiratud. Aga wähese oskuse tõttu on tal edasi jõudmise wõimalused üldse piiratud. Ta jääb eluaeg wirelema, ning moodustab alaliselt rahulolematu elemendi.

Sarnase tööjaotuse lewitajad on suurtööstused. Profiid, tagaajamise eesmärgiga tehakse inimesest masinad ja püütakse neid wiimseni ärakasutada. — Kui üks riik oma piirides ei soowi näha arenemata proletaarlaste jõuke, siis tuleks piirata suurtööstusi. Ent milgil tingimusel ei saa neid soodustada riiklikkude odawate krediitidega jne. See wõib paista alguses rahwamajandusl. ebaõige ja kahjulikuna, kuid on tarwis ka mõtelda kaugemale tulewikule. Näeme ju küllalt selgelt, kuidas seisukord on praegu suurtööstuste maades. Soodustada tuleks ainult wäiksemaid ettewõtteid. Tuleks alalhoida inimeste iseseiswust. See suurendaks töötahet, tööoskust ning edasipüüdmist.

Ettewõtted.

Kui keegi iseseiswalt kaubanduse wõi tööstuse alal tegutsema hakkab, kaupluse ruumid üürib, edasimüümiseks kaupu ostab, äriteenijaid ametisse palkab, neid oma kawatsustele wastawalt tegutseda laseb, siis nimetame sellist isikut ettewõtjaks. Ettewõtjaks wõib olla üksik — füüsiline — isik, aga ka isikute koondus. Seda koondust nimetatakse siis (näiteks aktsiaseltsid, ühingud jne.) „juriidiliseks isikuks".

Ka kõige kaugemas minewikus ei näe meie, et inimene weel kunagi oleks iseseiwalt majandusalal tegutsenud. Isegi algastmel olewate rahwaste juures, kes ei ole weel põlluharimist ega karjakaswatust õppinud, waid elatawad end jahist ja metsikult kaswawate ainete korjamisest, näeme majanduslikku koostöötamist, ühist majandust. Loodus ise seab sisse teatawa tööjaotuse, mis tingitud soo ja wanaduse wahest. Perekond — kaasa arwatud isegi kaugemad sugulased — moodustab majandusüksuse, elukoht — majanduse keskkoha. Perekondlikus majapidamises on iga inimese tegewus, tema peamure sihitud oma tarwete **rahuldamisele.**

Sihtühingud maawalitsuste asemele.

I.

Alused.

Maaomawalitsuste kaotamise küsimus on püsinud wisalt päewakorral. Kuna asi puudutab kõiki maksumaksjaid kodanikke, annab toimetus ruumi alljärgnewale artiklile, mis seda küsimust selgitab.

Maawalitsuste küsimus on wiimasel ajal jälle teravalt päewakorda tulnud. On awaldatud arwamisi maawalitsuste poolt ja wastu. Seni on maawalitsuste kui teise astme maaomawalitsuse allesjätmise poolt olnud praegused maawalitsuse tegelased. Wallawalitsuse tegelased, samuti ka awalik enamus pooldab aga maawalitsuste kadu.

Mis puutub esimeste s. o. maawalitsuist pooldawatesse ringkondadesse, siis pole ka nende seisukoht kategooriline, waid nemad on nõus maawalitsuste kaotamisega ainult siis, kui juus maaomawalitsuse organisatsioon tuleks praegusest odawam, otstarbekohasem ja rahwale kättesaadawam.

Kuna aga odawus, otstarbekohasus ja rahwale kättesaadawus on just olnud neiks põhisteks, milleist on wäljalähtud nõudmine maawalitsuste kaotamiseks, siis ei ole põhimõttelist lahkuminekut nende kahe woolu wahel (kui mitte arwesse wõtta minu seisukoht, et põhiseaduse järel peaks meil olema ainult iseseisweline maaomawalitsus. Sest kui odawus, otstarbekohasus ja rahwale kättesaadawus dikteeriwad otse ainult praeguse kaheastmelise maaomawalitsuse organisatsiooni, siis on loomulik, et nõudmine maawalitsuste kaotamiseks peab ära langema.

Seega oleks siis lähema aja ülesanne leida kõige odawam, otstarbekohasem ja rahwale kättesaadawam maaomawalitsuse tüüp, mille juure siis jääma või jõudma peab.

Senised maawalitsuste wastased on ajunud pooldama n. n. sihtühinguid, s. o. kahe ehk enam omawalitsuse ühsuse koondust ühise asutuse ülewalpidamiseks või ühise ettewõtte teostamiseks. Omawalitsuse all tuleks siin mõista kas a) praeguseid wallawalitsusi või b) ümberkorraldatud wallawalitsusi, milles wallapiirid ühtuks praeguste kihelkonna piiridega või oleks liidetud kaks ehk enam walda üheks suuremaks wallaks (mõlemad nõuded on tingitud sellest, et praegused wallad on mõned liialt wäikesed ja elujõuetud, mispärast neid eraldi maadata ei pruugi).

Niisugused sihtühingud peakšid siis astuma maawalitsuste asemele ja täitma nende praeguseid ülesandeid.

Et siin arwustuse alla wõtta otstarbekohasit wõrdlewalt maawalitsuse organisatsiooni sihtühingute organisatsiooniga, tuleb weel paari sõnaga sihtühinguid leowate omawalitsusorganisatsioonide juures peatuda.

Nagu öeldud, on siin kaks woolu: üks, mis pooldab praegusi olemasolewaid wallawalitsusi; teine — samuti wallawalitsusi, kuid paari ehk kolme kaupa liidetuna, nii et nende territoorium ühtiks praeguste kihelkonna piiridega. Esimese woolu kaitsjad põhiendawad oma seisukohta parema kättesaadawusega (wallawalitsus on lähemal) ja osalt ka otstarbekohasusega (külawaheliste teede parem korrashoid, wallaelanikkude parem tundmine, mille tagajärjeks õiglasem maksustamine, kohalitsuse käskude kiirem täidewiimine (rekwisitsioon, mobilisatsioon ja rahwahääletamine) jne. Suurendatud waldade pooleshoidjad põhiendawad aga oma seisukohta odawusega (wallawalitsuse administratsiooni kulud tulewad suurema walla juures iga üksiku elaniku kohta wäiksemad).

Neid kahte seisukohta wõrreldes peab kahtlemata otsustama esimese — s. o. praeguste olemasolewate wallawalitsuste kasuks. Nad on wõrreldes kihelkondlistest wallawalitsustest kättesaadawamad, 2) otstarbekohasemad ja 3) wõib isegi öelda, mitte kallimad (kui arwesse wõtta 1) aega, mida kodanikud peawad kulutama kauge maa taha sõites wallawalitsusse, 2) olemasolewaid wallamaju ja 3) tööde lihtsust ja wähesust, mille tõttu administratsioon wõib olla üsna wäikene ja ametnikke maaga warustades ka odaw). Muidugi seejuures eeldates, et wallad mitte liig wäikesed ja elujõuetud ei oleks.

Kuigi see seisukoht wast nõuaks weel lähimat selgitust, mille juure tulen tarwiduse korral tulewikus tagasi, lähtun käesolewa arwustusel selleşt kui minu arwates õigest seisukohast, mille tõttu sihtühinguid loowate omawalitsuste all tuleb mõista praegu meil olemasolewaid wallawalitsusi.

Et asuda wõrdlema eelmainituid omawalitsuse organisatsioone, s. o. maawalitsusi ja sihtühinguid, tuleks weel peatuda nende kompetentsi s. o. ülesannete peal, mis neil organisatsioonel täita.

End. Wene omawalitsuste seaduses oli ettenähtud omawalitsuse kompetensina kohaliste huwide ja wajaduste asjad (dela on mestnõh poljsach i nuždach). See klausel põhjenes wabakogukonna (hiljem ühiskondlikul) teoorial ja nägi ette nagu oleks omawalitsusel ja riigi keskwalitsusel kummalgi oma iseseisgune tegewusväli, kompetents. See teooria aga kaotas hiljem oma tähenduse, kuna oli raske wahet teha kohaliste huwide ja tarwituste ja riiklike huwide ja tarwituste wahel. Nii näit. koolikorraldus, hoolekanne, teedeehitus, terwishoid jne., need kõik on alad, millest nii riigi keskwalitsus kui ka omawalitsus huwitatud.

Seebärast jäetigi 1917 a. Wene omawalitsuse seadustikust wälja klausel kohalikkudest huwidest ja tarwetest. Samuti jäeti see klausel wälja ka meie põhiseaduselt.

Meie omawalitsuse kompetentsi kohta laiub põhiseaduse § 75: „omawalitsuste kaudu teostab kohal walitsemist riigiwõim niiwõrd, kuiwõrd selleks pole loodud eriasutusi."

(Järgneb.)

Miks koonduda

Üleriiklise Põllupidajate Ühingu „Põllumeeste Keskkassa" ümber?

Üleriikline Põllupidajate Ühing „Põllumeeste Keskkassa" on põllumeeste eneste poolt ellu kutsutud wastastikuse abiandmise eesmärgil liigetele looduskahjude puhul.

Üleriikline Põllupidajate Ühing „Põllumeeste Keskkassa" on lühikese tegewusaja kestel wõitnud laialdase poolehoiu põllupidajate hulgas, mida tõendab järjestkaswaw liigete arw.

Üleriiklise Põllupidajate Ühingu „Põllumeeste Keskkassa" abiandmised on leidnud liigete poolt sooja tänumeelt, mis awaldub tänukuulutustes, ajalehtedes ja kirjades juhatusele.

Üleriiklise Põllupidajate Ühingu „Põllumeeste Keskkassa" 1930. a. liigete liikmemaksu tasumise tähtpäewaks on 1. aprill s. a. ja senini on waldaw enamus juba muendanud oma liikmemaksud.

Üleriiklise Põllupidajate Ühingu „Põllumeeste Keskkassa" juhatus asub Tartus, Rüütli tän. 18, telef. 10-08.

Pöörduge, põllupidajad, informatsioonide saamiseks juhatuse poole.

A.-ü. Union-Estoking

pidas aasta-peakoosolekut 25. märtsil.

Endine juhatus astus täies koosseisus tagasi. Uude juhatusse walisid härrad Leo Sepp, Anton Teetsow ja K. Kornel.

Algelise inimese majandusse ei too palju muutust ainete ja esemete **wahetamine**. Sest wahetamine omab juhuslikku iseloomu. Wahetatakse peamiselt esemeid, mille järele enesel tarwidust ei ole. Nende esemete omandamine on juhuslikku laadi. Nad ei ole eriti wahetamiseks walmistatud. Kindlajooneline wahetusmajandus kujuneb alles wõimalikuks wahetuswahendi — raha — tekkimisega. Üleminek naturaal majandusest rahamajanduseni toimub wäga aeglaselt ning paljude wahelastmete kaudu.

Naturaalmajandust leiame weel praegugi Aafrika ja Ameerika ürgrahwaste juures, kus aine wahetatakse aine wastu. Naturaalmajanduse iseloomuks on elamine peost suhu. Tootmine ja tarwitamine ei ole kooskõlastatud, waid liiguwad ise suunas. Kord tehakse suuri pingutusi jahil ja kalastamisel. Sellele järgnewad pikad tegewuseta ajajärgud. Sanuti waheldub küllus puudusega, wastawalt jahi- wõi kalasaagile. Naturaalmajanduse ajajärkudel olid kord hirmsad näljahädad, mis maad laastasid, kord ajad, mil põllusaaduste ülejääkidega ei osatud midagi peale hakata ja need häwinesid. Neil aegadel elati kord külluses, kord näljas, tulewikule ei mõeldud. Kuna wõimalused warade ja tarwete alalhoidmiseks puudusid, ei wõinud ka tekkida jõukus nagu meie selleşt aru saame.

Ainuke jõukus ja rikkus oli maa waldamine. Nii seisid üksteise wastas maaomanikud ja töölised. Kuna töölised ilma maata oma töötahtu ei saanud kasutada, sattusid nad äraripuwusesse maaomanikest. Nii kujunes wälja isiklik orjus ehk maa külge seotud olek, misugune kord walitses wanal ja keskajal ja mida weel praegu algastmel olewate rahwaste juures wõib leida.

Rahamajanduse ajajärk tõi ülal kirjeldatud oludesse põhjaliku muutuse. Ülejääke, mis majanduslik tegewus andis, wõidi nüüd ümber wahetada rahaks. Wiimane sai niiwiisi hoiuwahendiks, mida wõis koguda ja tarbekorral kasutada. Neid ülejääke wõidi häwinemisest hoida. Sellega oli antud wõimalus küllust ja puudust kooskõlastada. Tootmist ja tarwitamist oli wõimalik ühtlustada. Hoolekandmine tulewiku eest on wõimalikuks muutunud ja walitseb terwet majanduselu. Kuna kokkuhoiu kahuliikus on silmnähtaw, mõjub raha tööle wirgutawalt. Tehakse asju nüüdela tagawaraks, kuid see elustab ja edendab terwet majandust.

Raha üldisele tarwitusele wõtmisega hakkas walitsew klass oma alamatelt naturaalkohustuste asemel raha nõudma. Seega wõitsid töölised omale suurema rippumatuse ning wõisid wabamalt oma jõudu kasutada. Raha wõimaldas orjadele jõukaks saada, endid oma peremeestelt lahti osta ning wabadust saawutada. Raha tekkimisega muutub side peremeeste ja orjade wahel lõdwemaks. Wiimaks kaob see täiesti. Igaüks muutub iseseiswamaks. See ei ole olnud mitte alati ühtlaselt kasulik. Maaperemehel oli õigus oma alamate tööjõule, ühtlasi pidi ta aga nende eest ka hoolitsema. Ühes õigustega kadusid ka kohustused ning tööline wõis halbadel aegadel sattuda wiletsusse.

Rahamajandus soodustab jõukust, mis omakord tootmist ja üldist tööjõudude kasutamist mõjutab. Tekiw ringkäik elustab majandust.

Kuna raha kuhjumine ühe isiku kätesse wõimalik, wõib majanduslikult wõimsaks saada ka ilma maaomanduseta. Maaomanike kõrwal tekib uus klass ja wõim: kapitalistid. Kuna naturaalmajanduses peamiselt oma ja ligemate naabrite tarwete rahuldamiseks töötatakse, laieneb rahamajanduse juures see piirkond märksa. Majanduslikult tegewuseit wõtewad osa isegi kaugemad rahwad.

Kreditmajandus wõimaldas majandustegewust tänapäewa mõttes, kus majanduslik tegewus rahwuswaheliselt läbi põimitud, moodustades seega maailma-majanduse. Krediidimajandus wõimaldab hulga wäiksemate warauduste ühinemist produktiiwseteks otstarweteks ja soodustab ülemineku wäikesettewõtteşt suurettewõtteks. Warauduste kogumine on seeläbi äranägemata piirideni wõimaldatud.

Rahwuswaheline tööjaotus ja siseturu tarwituste kasmamine tekitawad suuremaid kõikumisi rahwamajanduslikul alal. Krediidi tõttu on wõimaldatud selliste wõõraste kapitalide tarwitamine, mis oma kapitalarwuliselt suuresti ületawad. S. t. oma warad ei wasta enam läbi käigule, mis omakord riski suurendab ja konjunktuuri kõikumisi esile kutsuda wõib. Majanduslikud kriisid on seepärast krediidimajanduse tulemuseks. Sellised kriisid on moodia aja iseloomulikuks nähtuseks.

Warauduste liitumine produktiiwseteks otstarweteks suurendab nõudmist tööjõudude järele ning parandab üldiselt töölisklassi olukorda. See olukorra paranemine wõib olla majanduslikku ja poliitilist laadi. Elunõuded kaswawad aga weel kiiremini. See wiib klassiwõitluse tarwnemiseni. Rahamajandus mõjus seisuste ühtlustamise mõttes, kuid nüüd ilmutab end jälle liitumise majadus. Aga need liitumised on wabatahtlikud, nad ühendawad omi liikmeid ajutiselt teatud majanduslike, sotsiaalsete ja poliitiliste ülesannete läbiwiimiseks.

Rahamajanduses on tähelpandawad kaks ajajärku. Esimeses ajajärgus järgneb tootmine tellimisele ja nimelt konsumendi ehk tarwitaja tellimisele. Teises ajajärgus töötab tootja tagawarale, turule. Esimese ajajärgu majanduswormi nimetame käsitööks. Tootmine tagawaraks turule on aga ettewõte.

Kui waadelda, milles seisab wahe tootmises tellimistele ja tootmises tagawarale, siis näeme, et wiimane palju suurema riskiga seotud on. Nii siis: kui kõneldakse ettewõtteşt, siis mõeldakse kõigepealt riskile, mis selle ettewõttega seotud on. Käsitööline, kes tellimise täidab, ei riski millegagi, kuna ettewõtja, kes walmistab tagawarasid nende tagawarade otsa wõib jääda istuma.

Ettewõtjaks ei saa olla igaüks. Kel puudub julgus, kes ei oska tulewikku arwestada, kes ei oska hinnata wõimalusi, see jäägu parem täidesaatwa töö juure.

Ettewõtja peamiseks tunnusmärgiks on kiire taipamine ja wõimaluste äranägemine, mis ettewõttele wõiwad olla kasulikud wõi — kahjulikud. Majanduselus leidub palju jõude ja wäärtusi, misjuguseid kasutatakse puudulikult wõi jugugi ei kasutata. Neid kasutatakse wõibolla ühelkülgselt, olgugi et seda wõiks teha mitmekülgselt; neid kasutatakse wale kohal, wale ajal. Ettewõtja peab äratundma warade omaduseid, mo

Eesti Panga järelevalvest.

Kes maksab Steinide kahjud?

Erapooletu arvamine.

Kuigi Diskonto Panga asi wahepeal kipub unustusse waibuma (riigikogus on ta siiski pönewaimaks füüsumiseks) anname alljärgnewalt ruumi ühe wälismaa kodaniku, rahandusteadlase kirjutisele. Ta on erapooletult jälginud Diskonto Panga lugu ja sellešt tähelepanekuid teinud. Uue momendina on kirjutises Eesti Panga komissari osa järelwalwes.

Diskonto Pank wariises kokku. Selles ei oleks midagi ijeärolikku kui seda jiindmust ei ümbritseks järgmised asjaolud: Endine Diskonto Panga Direktor Kiwiljb on Eesti Panga direktoriks. Endine rahaminister ja Eesti Panga direktor oli määratud Diskonto Panga direktoriks. Määratud ühtlasi majandusministri poolt Pikalaenu Panga usaldusmeheks. Kõik wued asutused on wastamisi üksteisega tihedalt põimitud, nii et ei Eesti Pangal ega ka Pikalaenu Pangal poleks tarwitsenud Diskonto Panga wariisemise läbi mingait kahju kanda, kui oleks pankade juhid wähegi oma teadmisi tarwitanud, mõi kui neil asja ajamiseks iildse teadmisi oli. Ei taha oletada, et Eesti Panga ja Pikalaenu Panga juhatus meeleldi andsid abutusele krediite, mis ulatasid kümnetesse ja sadadesse miljonitesse ja mis peaiegi wäga kahtlasel alusel olid. Kas oli aga Eesti Panga juhatus täielt hoolikalt uurinud Diskonto Panga seisukorda ja operatsioone, enne kui temale awati nii huur krediit, kuna tõesti kindlal alusel seiswatel Eesti ärimeestele mõnesajatuhandeline krediit ära üteldi. Kas ei jõudnud Eesti Panga juhatus Diskonto Panga portfelli uurides otsusele, et see üks nõrgematešt pankadešt on? Diskonto Pangale oli awatud Eesti Panga poolt krediit, mis on proportsionaalselt põhikapitaliga wõrreldes suurem, kui teistele pankadele.

Selletus, nagu ei oleks h-ra Kukk tema peale pandud lootusi täitnud, näib lapsik. Panga laenu kindlustuseks on tarwis midagi, mida wõib kroonides ja sentides ümber hinnata. Panga juhatus oleks pidanud selgusel olema, kas Diskonto Pangal ja h-ra Kukel on tõllalt warandušt nende wõlgade katmiseks, kui wõla tagasimaksmise tähtpäew kätte jõuab. Minu arwates täitis h-ra Kukk oma kohustusi rahkem Diskonto Panga wastu kui Eesti Panga juhatus oma kohustusi Eesti Panga wastu. H-ra Kukk sai oma palga Diskonto Pangalt, ja tegi selle panga jaoks kõik, mis ta wõis, wõttes siis summasid Eesti Pangalt, Pikalaenu Pangalt.

Meie majandusminister oli temale sealjuures abiks, määrates Pikalaenu Panga usaldusmeheks. Majandusministril, kelle alla kõik pankade rewideerimine, nähtawasti ei olnud teada pawaa asjandusest mitte midagi. On wõimalik, et Diskonto Pank juba sel ajal oleks pidanud hoolsajate kätte minema, kui minister määras sinna Pikalaenu Panga usaldusmehe, mille läbi Diskonto Pank ka Pikalaenu Pangalt hiined miljonid kätte sai.

Rahwaesitus ei teeks halwasti, kui määraks aufeet komisjoni ka Eesti Panka järele uurima. Kas on Eesti Pangal tõllalt kindlustusi laenu summadele. Ei taha üteldagi, et seal tegelikult midagi kahtlast oleks, kuid rahwa wanasõna ütleb, et ettewaatus on tarkuse ema. Komisjoni peakid fuuluma iitsud, kes täiesti erapooletult ja rahwa huwides seda asja uurits, kel ei ole ka midagi ühiist Rewalise, Atlanta ja teiste sarnaste operatsioonidega. Kuid Eesti Panga põhikirja par. 46, lubab ainult walitsuse komissaril pangalt nõuda tarwilikke teateid. Panga põhikirja järgi on tal õigus pangalt informatsiooni saada, direktorite ja diskonto komitee koosolekutest osa wõtta ja direktorite ning diskonto komitee otsuste wastu protesteerida, kui need komissari armates seaduse wastaselt talitawad. Kui komisjor ei ole seda teinud. Ainult pärašt seda, kui pank oli pankroti fuulutatud, esines ta „salajase ettekandega" majandusministrile. Kui walitsuse esitaja, oleks tema pidanud nõudma teiteid Diskonto Panga kohta, nahawahrikute kohta, ja kui need asutused kees-dusid, siis oleks komisjor pidanud laenude andmise wastu protesteerima ning laenude andmise ära keelama, toetades oma õigustele. On ka wõimalik, et ka tema leidis Diskonto Panga kui ka nahawahrikud olewat kindlal alusel. Tahaks teada, kus olid Eesti Panga juhatus, Pikalaenu Panga juhatus, Eesti Panga komissar, majandusminister, pankade rewident ja Pikalaenu Panga usaldusmees?

Nähtawasti ei wõtnud üksi ülewal nimetatud ametnikkudest waewaks Diskonto Panga seisukorda rewideerida enne laenude andmist. Kui see tõsi on, siis oleks nende maade seaduse järele Eesti Panga ja Pikalaenu Panga direktorid ning diskonto komitee kohustatud tasuma kõik kaotusi, mis nendele asutustele Diskonto Panga langemise läbi wõib tekkida. Samuti ei lõpeks karistus ka ainult Steinide karistamisega . . .

Tahaks näha, et rahwaesitus selle asja läbi jõeluks ning kõigi osaliste tegewuse läbiarutaks awalikult ja julgelt, maatamata sellele, misjuguse partei mehed sellega ühenduses, et rahwale ükskõt ei jääks nagu oleks meil tuneda telgitagusega tegemist. Süüdlased wastutagu selle eest raha wõi nahaga. Teiseks olgu see tõenduseks, et on tarwis uut ja kindlat pangaseadust ja rewideerimist, kui ka rewidente.

A. C. O.

Ärge unustage
osta pühadeks meie üldtuntud paberosse
Kasanova
25 tükki — 25 senti
O-ü. „Havanna"

Kuidas riigile müüakse „rukist".

Skandaalseid asjaolusid paljastumas.

„Pärnumaa" kirjutab:

18. ja 19. sky. osteti riigile Mõisakülа jaamas ümbruskonna põllupidajatelt rukkeid. Teiste tootjate seas oli ka Laatre Wanamõisa talu peremees Märt Järw, riigikoguliikme Järwe wend.

Järwele oli waremalt saadetud wagunite wiisi Rotermani tulekahju läbi rikutud ja põlbmatuks muutunud wilja, millest ta osa oli suutnud juba ära hangeldada, kuna ülejäägi püüdis riigile ära müüa. Pettus tuli aga wiimasel minutil awalikuks ja Järwe põlenud terad saadeti tagasi, kuna wiljast wõeti asitõenduseua proow ja arwatawasti tuleb nüüd Järwel kohtus selmiskatse eest aru anda.

18. sky. õhtupoolikul andis Järw oma rukkid. Et ilm juba hämardus, jäeti maatuwõtmine pooleli ja Järwel jäi osa wiljast andmata, seda pidi tehtama järgmisel päewal, ehkki ta meelsamini tahtis rukkist sama päewa widewikus lahti saada. Et aga ka tühjad wagunid olid otsa saanud, siis jäi osa tema wiljast ikkagi järgmisele päewale. Siis, s. o. 19. sky., oli Järwe wiljast juba üle 10 koti wagunisse puistatud, kui juhuslikult jelgus ikkadaalne pettus. Rukkid olid kopitanud ja segatud põlenud teradega, kus jees oli isegi tulekahjust jäänud kiwi- ning sawitükke.

Järwel lasti siis oma terad, nii häsli kui see wõimalik oli, korraliku wilja pealt ära kühweldada ja tagasi wiia. Seda „sõnnikut" sai 6 hobusekoormat.

Loomulikult ei saadud wiljast kõike põlenud rukist wälja, palju oli juba teiste talumeeste wiljaga segunenud. Kas ta ka eelmisel päewal põlenud rukist andis ja kui palju, see jäi teadmatuks, sest eelmisel päewal laetud wagunid olid juba ära saadetud.

Laatre peremehed olid küll juba waremalt jaamameeste tähelepanu sellele juhtinud, et Järw müüitab Rotermani rukkeid, kuna ta tõgisene saak olnud waemalt 50 wakka, mille tõttu arusaamatuks jääb, kust ta wõttis need 5000 kilo riigile müümiseks. Et keegi seda wastuwõtjatele ei soandanud ütlema minna, siis awastati pettus waid juhuslikult.

Teada põlenud rukki müügajst lewis Mõisakülas ja selle lähemas ümbruskonnas kuluttulena, tekitades üldist ärewust ning pahameelt, ja kutsus esile mahlakaid arwamusi ja mõttewäljendusi.

Müüa odavasti
Pirita-Merivälja tee ääres
krunte.
Lähemalt
V. Tartu mnt. 6.
A. Brandmann.

Bata ja walitsus.

Täna hommikul awas Bata saapawabrik Tallinnas oma osakonna. Ära asub Pikal tänawal. Ühenduses selle wõistlusega on saapatöökodade omanikud sunnitud tööliste tasusid alandama.

Peremehed on ka kaalunud küsimust, kas wõistluse tulemuste selgitamiseni poleks tarwilik töökodasid sulgeda. Otsust pole weel tehtud.

Pühapäewaks tulewad kokku saapatöökodade töölised, et tekkinud seisukorra üle nõu pidada.

*

Wabariigi walitsus on asja arutanud ja otsusele jõudnud, et praegu on liiga marajane samme astuda Bata wastu. Enne on tarwis mujalt maailmast andmeid koguda.

Walitsusele näib see olewat ükskõik, et see otsamisaeg wõib lüüa surmawa haawa meie saapatööstusele!

Teadaanne.

Juukselõikamise töötoad
on
I ja II ülestõusmispühal
avatud
kella 10—2 päewal.

Tallinna juukselõikamise töötoapidajate ühisuse juhat.

Nisu hind langeb!

Kuid mitte meil . . .

Londonist teatatakse: Wiimaste päewade joodne ilmastik on annud mitwelgi pool lõunariikides põllumeestele wõimaluse hakata oma põlduid korda seadma. Eriti on talwenisu kasmajad hoogsalt tööle asunud. Põhja Ameerikast teatatakse, et seal on nisusaagi lootused eriti head. Lõunapool ekwaatorit asuwad nisuksswatajad on leidnud oma wiljale rahkesti sõitjaid ja suurel määral nisu on weetud Euroopasse ja Kangesse Idasse, eriti Hiinasse. Suurimaks nisu wäljawedajaks on Austraalia. Rohke pakkumine ja tarwitajamaadele tagunenud suured nisutagawarad mõjuwad aga nisu hindade alanemiseks. Juba ongi hindades langemist ette tulnud. Praegu ostetakse pealegi ainult parimat sorti nisu ja ikka allapoole kippuwate hindadega ning wähesel määral.

*

Meil aga aetakse mittekahaje tollipoliitika abil nisujahu hinnad kõrgeks. Samal ajal, kui mujal nisu hind langeb, tõuseb ta meil.

Esimene teatritegelaste kongress.

On 2. ja 3. aprillil „Estonia" kontserdisaalis. Kokkukutsujateks on Kultuurkapitali Näitekunsti Sihtkapitali Walitsus. Kongressist wõtawad osa silmapaistwamad teatritegelased referentidena ja hulk teisi isikuid.

Referaatidega esinewad hrad A. Lepp, W. Mettus, A. Lauter, B. Linde, Rasmus Kangro Poot, A. Kasemets, O. Härm, B. Pärli, Kr. Rutoff, E. Wender, L. Kalmet, pr. A. Suits, J. Pert, H. Waks, Joh. Semper, F. Põldroos ja J. Rerep.

Poola paberossid wälismaal

wõidawad alatasa suurimat populeerdu. Eriti Prantsusmaal kaswab poola paberossiide nõudmine. Hiljuti saadeti sinna üle 5.000.000 paberossi 4 förgemast sordist, millidest suurim osa endiseile wene paberossiile sarnanewail. Peale selle on suur osa poola uue süstemi järel wõtiinist wabastatud paberossidel. Mullu toimetatakse prantsuse tubakamonopoli kaudu wastastikku põhimõtteile toetuwa erilise lepingu põhimõtteile toetuwa erilise lepingu põhjal.

AKVA VEINITEHAS
TALLINN, VAIMU T. [illegible]
PORTVEIN 2.40
MADEIRA 2.40
TOKAYER 2.40
PATRAS 1.75
PORTVEIN Nr. 36 1.60
VALGE VEIN 1.50
SOTERRA 1.50
PUNANE MAGUS 1.50
MARJA VEIN 1.50
KIRIKU VEIN 1.50

Tung maalt linna.

Linn kaswab poolharitlaste arwel.

Rahwastiku arwu kujunemisel Eestis on järjekindel suund: maalt linna. Linnade ja alewite rahwastik kaswab aasta-aastalt maa elanikkonna arwel. Alljärgnew tabel annab kujuka pildi mainitud nähtuse kohta.

Rahwastiku arwu kujunemise indeksid 1922—1930 a. (1922 a.=100)

	üldse riigis	Linnad	Alewid	Maa ühes alewikkudega
1930 a.	100,7	112,5	112,0	95,9
1929 a.	100,8	111,3	111,6	96,5
1928 a.	100,7	110,1	111,2	96,8
1927 a.	100,8	106,8	110,4	98,2
1922 a.	100,0	100,0	100,0	100,0

Kui rahwaloguemisel 28. dets. 1922 a. moodustas linnade rahwastik üleriikliselt rahwaarwust 26,7% (need linnad juure arwatud), siis 1930. a. oli ta tõusnud 29,9% peale ja 1931 a. 30,5% peale.

Linnade elanikkonna kaswamine on arenenud ühtlaselt kõigil aastail.

Alewite juurekaswu arwud, ehkki absoluutselt wäikesed, annawad siiski koltu juurekaswu, mis peaaegu wõrdne linnade omaga.

Seitsme aasta jooksul, 1923—1929, on maaelanikkude üldarw wähenenud 4,1% ehk 32.500 inimese wõrra. Seega aastas keskmiselt 4.600 inimest. Et maa sündiwus surewuse ületab, mis 7 a. sünd. ja surewuse wahekorra alusel 17.000 inimest juure teeb, siis peab maalt wäljarändanute arwuks 1923—1930 a. hindama ligi 50.000 inimest ehk aastas 7000.

Riigi elanikkude üldarw 1. I. 31 on statistika keskbüroo andmetel 1.117.397.

Linnades elab sellest arwust 340.806 inimest ehk 30,5% kogu rahwast. Alewites elab 87.935 inimest ehk 2,5% ja maal 748.656 inimest ehk 67,0% kogu rahwast. Järjärgult on need wahekorrad kujunenud linnade ja alewite elanikkonna kaswamise tõttu all.

Mis põhjustab rahwa maalt linnadesse walgumise?

Üks oluliii põhjuseid, milles tuleb otsida käesoleva nähtuse juurt, on asjaolu, et meie põllumees on jäänud palju waesemaks, kui ta oli omal ajal. Mitu ikaldusaastat ja seninägematu põllu- ja karjasaaduste hindade langus — see kõik on nõjunud. Ent sellel faktil on wäga kaugeleulataw mõju. Mitte ainult see, et talumees ei jõua enam palgata aasta sulasceid-tüdrukuid, wõttes waid tööliste hulde peale wälistööde hooajaks, ja seega elukutselised taluteenijad, maal tööd mitte leides, on sunnitud seda otsima linnas. Kuid mitte põllutööliste taluteenijate arwel ei sünni linna elanikkonna suurenemine sel määral kui

just talunikkude laste arwel.

Headel aegadel alustades laste koolitamist ja jatkates seda weel wiimse jõupingutusega raskelgi ajal, pidi talunik hiljem ometi leobunna lastele täishariduse wõimaldamisest. Keskkooli lõpetanud pidid, linnas „wastawat" ametit mitte leides, maal talus tööle hakkama, olgugi, et enne „programmis" seisis härrasmehe ja haritlase tegewus. Aga ajad muutusid weelgi raskemaks... Koolitatud perepoeg pidi nägema, kuis tema, töötades oma isatalus sulase kõrwal, ei saa palka mitte sugugi — jah, isegi püksi ei saa ta paremaid, kui seda on isal. Sulane lasti lahti ja poeg pani pastlad jalga ning hakkas mehe eest tööle. Täie palgaga. Ajad muutusid weelgi räbalamaks. Warsti tekkis niisugune seisukord, et palka sai talus waid üks inimene ja see oli koolitatud poeg. Teised õed-wennad ei saanud sellega rahul olla. Kes kõige rohkem nurises, isegi tööpäewa pikkuje üle kirus sageli (linnamehe hingeelu!), see oli koolitatud poeg. Tühi tõi tüli majja — selle tagajärjel lahkus poeg talust kui „wiletsuse pesast". Ning linna ta siirdusi. Ent koolitatud tüütar, see maale ei ole tulnudki, elab linnas „ka kuidagi". Toidukraami saadetakse igal esmaspäewal järele. Käib kursustel.

See üks näide paljudest. Et mõista noorema generatsiooni hingeelu, heidame pilgu tagasi lähemasse minewikku. Järelsõja õhustikus tekkis „eluwäärtuste ümberhindamine", n. ö. aadete kriis, kus maine peaolu ja „kerge elu" kujutas enesest ülima ideaali. Selles inflatsiooni õhustikus tõusid ainete hinnad iga päewaga, see wõimaldas spekulatsiooni ja rikastumist. Ka talunik sai sel ajal raha kõguda: iga ainc eest makseti kõrget hinda. Nii kogunes suur kapital wene paberrublasest, mis hiljem muutusid wäärtusetuks makulatuuriks. Juba see oli majanduslik noop, mis mõjus töötajate ning püüdlikule talupojale demoraliseeriwalt. Püüti seda kaotust kuidagi n. ö. tasa teha hiljem. Sakati „samogonni" ajama ning hangeldati kõikjal ja kõigega. Iseseiswuse algupäewil meie talumees oli küll mitte rikas, siis ikkagi jõukas. Ta wõis wõimaldada oma lastele hariduse saamist ine.

Nüüd on olud muutunud. Kaewatakse, et meie hariduspoliitika kujuneb meile hukatuseks. Keskkoole on palju, ühiki neist ei wõiwat sulgeda, sest kõigile soowijaile pidawat hariduse saamist wõimaldama. See deklaratsioon, ehkki küll humaanne, on ometi õnnis, sest kõigile, kes õpiwad keskkoolis, ka neile, kes seal käiwad ajawiitmise eesmärgel ja mahajäämisega end wcawad klassist klassi — peab riik juure maksma. See raha tuleb töötawa kodaniku taskust. Keskkool walmistab meil poolharitlasi: or üldiselt näha, et paljude lõpetajate teadmiste tasapind on madal. Samal ajal kulutawad nende wanemad oma wiimase jõu „koolitamise" peale. Poolharitlaste hulk aga kaswab; neile ei leidu tööd linnades ning maa oludega, mis muutuwad päewapäewalt raskemaks, ei lepi nad ka. Töökõrwil nad endid ei registreeri (sel toimingul pole niikuinii tulemusi) ja statistikat iconstada pole wõimalik nende kohta. Elawad kuidagi wiletsates tingimustes jubusalselt isiksetulekuiit ja on tähtsaks põhjuseks tööpuuduse juurenemisele.

P. K.

J. KALLO mööbliäri
on üle viidud Jaani tänavalt
S. Karja tänav 18.
Suurim valik kõigist mööblitest.
Tel. 25-07.

Nägusamad
pühade- ja leerikingid
ostate odavalt
K/m.
Jüri Kodres'elt
Harju t. 21. Kõnetr. (2) 12-12.

Metalltootete väljaweedu Poolast.

Poola metallitööstuse eksport-ühing on 1. a. detsembrikuul 791.120 kg. metallkaupade peale wäljaweetud kauba esikohal seisawad emailleeritud plekknõud 205.341 kg. 116.667 sl. määrtuses. Järgnewad walusaadused ehitustööstuse jaoks 19.490 kg. 165.630 sl. suuruses, emailleeritud ja tooresraudnõud, raudtraat, küttekolded, metalli ümbertöötawad masinad jne.

Raadio

Pühapäewal, 29. märtsil:

10.25 — jumalateenistus Toompea kirikust. Jutlustab Pauluse kogudusc õpetaja Kuusik. 12.15 — talumajanduse nõuandebüroo dir. agr. K. Liidemann: Tänawu-kewadiji wõetamise küsimusi. 12.45 — põllumajanduslikc teateid. 13.00 — lõunane kontsert. Juh. md. Ark. Krull. 14.00 — lugemistund. Esineb Hugo Laur. 14.30 — Eesti ringhäälingu laule heliplaatidelt. 15.00 — „Wabitorni„ seltsi kõned. 15.00 — „Miks suri Jeesus? (eesti keeles); 15.15 — „Sinu maantee täuslikule elule maa peal" (soome keeles); 15.30 — „Surematus wõi igawene elu maa peal, kumb?" (rootsi keeles) ja 15.45 — „Sinu maantee täuslikule elule maa peal" (wene keeles). 16.00 — Xda üldlaulukco tund. Esineb „Estonia" muusikaõpilaskonna naiskoor prof. Juhan Awiku juhatusel. Kawas: a) J. Aawik, Mäleslus; b) A. Kapp, Ei roosid mull' pakuta. 18.30 — teateid ja grammofonimuusikat. 18.45 — wana tantsumuusikat. (Salong, Oja, Kärt). 19.15 — päewaundiseid. 19.25 — ilmateade Tartust. 19.30 — XVI atwalil raadio-õhtu „Estonia" sinisest saalist.

Esmaspäewal, 30. märtsil:

15.30 — päewaundiseid. 15.45 — ajanäitaja-õiendus. Kuni 16.30 — grammofonimuusika. 18.30 — teateid ja grammofonimuusikat. 18.50 — päewaundiseid. 19.00 — dipl. inf. F. Olbrei raadiowestlus. 19.30 — inglisekeele tund — lektor dr. Peters (ülekanne Tartust). 20.00 — ilmateade Tartust. 20.05 — Eesti mandoliinistide orkester. Juh. A. Krupp. Sparv, awamäng „Wenecfsia". Kahnt, Kunlus romanss — Fa majoris. Hollaender, walss „Moibijon" op. „Jockeyclub". Siede, intermetso „Armutemplis". 20.35 — muusikat helilaatidelt. 21.00 — esperantokeelne nädalakroonika.

Teisipäewal, 31. märtsil:

15.30 — päewaundiseid. 15.45 — ajanäitaja-õiendus. Kuni 16.30 — grammofonimuusikat. 18.30 — teateid ja grammofonimuusikat. 18.50 — päewaundiseid. 19.00 — saksa keele tund — lektor dr. Schreinert (ülek. Tartust). 19.30 — Alma Ostra-Oinas: Indiwiduaal-psühholoogilisest kaswatusest. 20.00 — ilmateade Tartust. 20.05 — kontsert. Juh. md. A. Krull.

Keskmädalal, 1. aprillil:

15.30 — päewaundiseid. 15.45 — ajanäitaja-õiendus. Kuni 16.30 — grammofonimuusikat. 18.15 — teateid ja grammofonimuusikat. 18.35 — päewaundiseid. 18.45 — lastetund. 19.15 — põllumajanduslikc teateid. 19.30 — Al-er Klein: Mis ootab inimkonda uuel jääajajärgul? 20.00 — ilmateade Tartust. 20.05 — ??? Muusikajuht konfereerib ??? Konferansje dirigeerib ??? Pianist laulab ??? Laulja klawerdab ??? Kontrabassist mängib pikkolofläti ??? Suure trummi koloratuur-soolo ??? ja kuulajad... ????

Reedel, 2. aprillil:

15.30 — päewaundiseid 15.45 — ajanäitaja-õiendus. Kuni 16.30 — grammofonimuusikat. 19.00 — teateid ja grammofonimuusikat. 19.20 — päewaundiseid. 19.30 — E. Maanaiste Keskseltsi sekr. M. Leisar: „Kas naiste organisatsioonilised ülesanded on sihitud kultuuri ja edu poole?" 20.00 — ilmateade Tartust. — 20.05 — kontsert. Juh. md. A. Krull.

Reedel, 3. aprillil:

9.55 — jumalateenistus Pühawaimu kirikust. Jutlustab õp. Th. Tallmeister. 15.00 — jumalateenistus Eesti Apostliku usu Issanda-Muutmise kirikust. 16.30 — kammermuusikat helilaatidelt. 17.00 — jumalateenistus Kaarli kirikust. Jutlustab õp. Sommer. 19.15 — päewaundiseid. 19.25 — ilmateade Tartust. 19.30 — tugemistund (esineb Hilda Gleser). 20.00 — kontsert. Juh. md. Ark. Krull.

Laupäewal, 4. aprillil:

15.30 — päewaundiseid. 15.45 — ajanäitaja-õiendus. Kuni 16.30 — grammofonimuusikat. 18.45 — teateid ja grammofonimuusikat. 19.00 — lastetund. 19.30 — Terwishoiu Muuseumi juhataja dr. Sumberg: Püüade toit ja kõhu lahtisus (ülek. Tartust). 20.05 — kontsert. Juh. md. Ark. Krull. 21.30 — teateid. 23.30 — jumalateenistus Eesti Apostliku usu Issanda-Muutmise kirikust. Teenistust peawad metropoliit Aleksander ja preester Uusna.

Poola kaubandus.

Poola walitsuse wastuses Rahwasteliidu küsimuslehele, mille eesmärgiks kaubawahetuse tõstmine põllumajandus- ja tööstusriikide wahel, on poola kaubandust iseloomustawad arwud olemas. Nagu sellest wastusest näha, moodustab põllumajandus ja põllumajanduslik tööstus Poolas 60% ümber poola wäljaweost, 40% langeb tööstusartiklcile. Enne sõda neelas wene turg 42% kogu wäljaweost poola territooriumilt, praegu waewalt 2%. Hoolimata saksa keelupoliitikast läheb ometi 40% poola põllumajanduslikust wäljaweost saksa turule, kuigi saksa walitsus mõnede kaupade pealt tolli 200%-ni „ad valorem" tõstnud on. Sellest järgneb, et poola põllumajanduslikkude artiklite wäljaweost ripub tööstusartiklite sissewedu ära ja, et sakslaste boikoti tõttu poola sunnitud on kaupade sissewedu wälismaalt piirama.

Tallinna Börsikomitee

poolt 25. märtsil koteeritud en gros hinnad.

Allpooljärgnevalt toome mõningate saaduste en gros hinnad eelpoolmainitud päeval.

Riis, Burma	100	kg.	33,00—33,50
Kartulitärkl. „Superieur"		„	28,00
Kakao, Hollandi	1	„	1,25—1,70
„ Inglise	1	„	1,20—1,45
Kohv, Rio, Santos jne.	1	„	2,30—2,50
„ K.-Ameer. sord.	1	„	3,10—4,80
Tee, lahtine, orange Pekoe, Tseilon	1	„	5,00—5,50
Tee, lahtine, orange Pekoe, Java	1	„	3,80—5,00
Tee, lahtine, Moning, Hiina	1	„	4,00—4,70
Suhkur, Poola	100	„	26,25—26,50
„ Saksa	100	„	26,25—26,50
Sool, lahtine, Vene, franko vagun Irboska ja Narva	100	„	3,40
Sool, lahtine, Saksa	100	„	3,40
Heeringad, Shoti „Matties"	tünn		50,00—53,00
Heeringad, Jarmouth „Matties"	tünn		46,00—48,00
Heer. Jarmouth „Mattfulls"	tünn		50.00—52.00
Heer. Shoti „Mattfulls"		„	64,00—67,00
„ Norra			
Katuselakk, franko jaam Kohtla	100	kg.	10,50
Raualakk, franko jaam Kohtla	100	„	25,00
Raud, sordi-	100	„	12,00
vits	100	„	16,00—22,00
Raudplekk	100	„	15,00—24,00
„ tsingitud	100	„	32,00—33,50
Raudtalad	100	„	13,50
Teras, Inglise	100	„	70,00—100,00
„ Saksa	100	„	70,00—100.00
„ vedru	100	„	22,00—24,00
„ talla, ree	100	„	15,50—16,00
Inglistina	100	„	260,00—270,00
Scatina	100	„	40,00—45,00
Vaskplekk, punane	100	„	180,00—200,00
„ valge	100	„	160,00—180,00
Tsinkplekk	100	„	45,00—60,00
Masinaõli	100	„	26,00—27,00
„ Poola	100	„	22,90
„ Ameerika	100	„	29,00—30,00
Mootoröli, Ameerika	100	„	35,40—42,70
Autoõli, Ameerika	100	„	39,65—105,00
Linaseemneõli	100	„	83,00
Värnits	100	„	85,00
Petrooleum, Vene, sistern., ja vaadid	100	„	17,20—18,10
Petrool., Ameerika	100	„	17,20—18,10
Bensiin, Vene	100	„	35,60
„ II. s.	100	„	32,35
„ Ameerika	100	„	35,60
Pesusooda, kodumaa	100	„	8,50
Seebikivi	100	„	27,00—29,00
Värvid, nigrosiin, veessulav, väljam.	100	„	5,50
Tsinkvalge, väljam.	1	„	0,73—0,78
Tinavalge	1	„	0,85—0,86
Ooker, väljamaa	1	„	0,17—0,23
Tsement, Portland, Kunda	pütt (170 kg.)		8,85
Krii, toores	100	kg.	5,15—6,50
„ pestud	100	„	6,00—6,50
Telliskivi, I. sort Loksa, fr. Tallinn	1000	tk.	47,50—50,00
Silikaat, I s., franko vabrik	1000	„	40,00
Tuletõrjevõinaalkast (5000 toosi)			1,30
Tallanahk, Eesti naha	1	kg.	2,70—3,20
„ Ameerika nahast, I sort	1	„	3,40
Tallanahk, Ameerika nahast, II sort	1	„	3,30

Mina einetan ainult
„Marcelle"
baaris
Lõunad 60 s. alates.

Esimene Eesti Soolte Tööstus
Tallinn, Viimsi 37.
Kõnetr.: 303-63 ja 308-63.

Tegew toimetaja: Toiwo M. Heino.
Wastutaw toimetaja: W. Siimann.
Wäljaandja: Kirjastusühisus „Ukn".

Rõõmu valmistavad pühad,
kui Teie pühadelaual ei puudu
J. JOKSA vorstitööstuse saadused
Müügil oma ärides:
S. Juhkentali 16, Trepi 1 ja Raekoja pl. 13.

Suurim pühadeeelne väljamüük
Igasugu sinke,
liha,
vorsti,
juustu,
kilusid,
sprotte jne.

A-S. Ühendatud Manufaktuur-Kauplused
end.: J. Jegorow
riidekauplus
Raekojaplats 18
Alaliseks hooajaks soovitame
suures väljavalikus kõiksugu riidekaupe:
sammet, villaseid ja puuvillaseid kleidiriideid.
Suur valik pesu- ja pudukaupadest välis- ja kodumaa vabrikudest.

Pühadeks soovitab **värsket** ja **maitsevat**
leiba, saia, sepikut ja peenleiba
Leivatööstus J. Perten
Liivalaia 3. Kõnetr. (20) 2-63.

Soome riidekauplus
Estonia all nr. 13
teatab, et rikkalikus valikus
kewade uudiseid kohale jõudnud
ja ühes sellega soovitab mõõdukate hindadega
siid-, villaseid ja puuvillaseid kleidiriideid. Kostüümi, mantli ning ülikonna riideid. Pesuriiet, atnakardinaid, laudlinu, wooditekke rättikuid ja muid manufaktuurkaupe.
Suur valik! Mõõdukad hinnad!
Soome riidekauplus
Estonia all nr. 13.

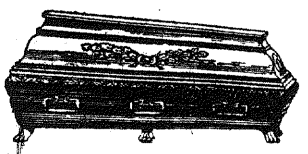
Esimese klassi rätsepaäri
J. Puksberg
Pikk tän. 43. Kõnetr. 11-79.
Laos alati suures valikus hooaja inglise ülikonna- ja paliturriided. Pidudeks igasuguste ülikondade, frakkide, smokingute, tsilindrite jne. väljaüürimine.

Vorstitööstus
A. EINAS
TALLINN, Kollane t. 7, tel. 303-29.
Singid, suitsu ja keedu
vorstid, igasugused
praed
ja kõik teised lihasaadused suurimas valikus, soodsamate hindadega.

Vilunud
puuseppi
kes iseseisvalt
valmistavad uksi ja aknaid, tarvis
J. Pent'i
aamivabrikusse
Tallinn, Luha 38.

„Tallinna Teataja"
tellimisi
võtavad vastu kõik postiasutised.

Ettevõtjatele ja põllumeestele
soovitab omast rikkalikust laost lõhkeaineid, nagu dünamiiti, ammonaali, amatoli, meleniiti (miini kollast), schneideriiti, lõhkekapsleid, süttenööri, elektrisütikuid jne.
Kapsi & Ko. osakond
„Lõhkevõime"
Tallinn, Rüütli tän. 15. Tel. (2)10-15.

Täielikuim puusärkide tööstus ja matusetalitusäri
K. LANGER & Ko
Liivalaia tän. 48 (Liiva t. nurgal)
Suur valik igasugu **metall-** ja **vahapärgi**
Tellimiste täitmine kiire ja korralik
Hinnad väljaspool võistlust

Uuesti avatud riide-, pesu- ja pudukauplus
Odavad hinnad!
„Kodumaa tekstiil"
Vabriku restid.
Tallinnas, Maakri tan. 6, tel. 310-04.
Soovitab oma laost villast ja puuvillast riiet, pesu- ja pudukaupe,
wateeritud tekke, wahariiet ja tööpluuse.

Shokolaadi-, kompveki-, biskviiditehas
R. Klausson
Tallinn, Jahu tän. 5, kõnetraat 19-05.
Soovitab pühadeks suurel ja väikesel arvul kõiksugu pühadekaupu:
Shokolaadi biskviiti kompvekke pränikuid jne.
Jällemüüjatele parim sisseostukoht.

Sel kestev elurõõm jääb,
Kes „TALU" leiba-saia laual näeb.
Leivatööstus „Talu"
Kunderi tän. 23. Kõnetraat 206-96.

Külastage
P. Põderi valmisriieteäri
Tallinnas, Kullasepa tän. 7, telefon 429-31
sealt leiate alati kõige suuremas valikus mõõdukate hindadega moodsaid meester. ja naister. valmisriideid
Kes ostab, ei kahetse.

K-m.
„Erpe"
end. M. Pikarewitsch
Tallinn, Viru 22, Kõnetraat (2) 18-54

Suures valikus
daamide ja härrade valmisriideid
mõõdukate hindadega. Tellimiste täitmine kiirelt ja korralikult. **Riigi- ja omavalitsuste teenijatele orderite** peale müük.

Kõik meilt ostetud riided **puhastakse ja pressitakse maksuta.**

Kaupmeestele
soovitame meie äri juures asuvast **en-gros riidekauba osakonnast** rikkalikus valikus
moodsaid kaupu kangastes ja valmisriietes.

1917 Traditsiooniline **1931.**
Shokolaadinädal.
Suures valikus shokolaadiitoasju kingituseks pühadeks vanale ja noorele.
Karl Pakk'i koloniaalkauplus,
Vabadusepl. 1, Tatari tän. nurgal, kõnetr. (2) 10-25.

Mehaaniline puutööstus ja mööblivabrik
A. RAUN
Tallinn, Kopli tn. 10
Valmistab mööbleid, spordi- ja ehitustarbeid. Võtab vastu tellimisi tööstuse ja kaupluste kõiksugu sisseseadete peale.
Kevadeks suur valik
lastevankreid ja jalgrattaid.
Töö kiire ja korralik. **Hinnad mõõdukad.**

N. Martinson
Leivatööstus
Tallinn, Ole 17. Kõnetr. 5-12.

Pühadeks
täidetakse kiirelt ja korralikult igasugused tellimised
pühade saiade, tortide, passhade, baabade jne. peale
Kondiitriäri J. Steinberg
Suur Juhkentali 4
Kõnetr. (2)33-76

Lugupeetud juhatuseliiget

Mihkel Jaani poeg Benjamin'i

mälestab sügavas leinas

Tallinna Leiva- ja Pagaritöösturite Ühing.

Oma liiget

Mihkel Benjamini

mälestab **K-ü. Uku.**

Tähelpanu klaveriomanikud!

Meie võtame enda peale igasuguste klaverivabrikute mängurfiistade ja harmooniumide parandusi, nagu: mehanilikide ja klaviatuuride kordaseadmisi, kõlbmatute ja puuduvate klaveriosade asetamise uutega, poleerimise ja häälestamise. Iga töö juoks on meil oma eriteadlane, kes enne ümasõda on kauemat aega töötanud kuulsamates Petrogradi klaverivabrikutes. Tälelik vastutus töö eest ja töötasu mõõdukas. Võtame enda peale ka ostu-müügi korral klaverite hindamisi ja soovi korral saadame oma asjatundjaid provintsi.

Peaks Teie vajama meie abi, siis palume lehkesti meie poole pöörata.

"ESIMENE KLAVERITE KLIINIK"

Tallinn, Pikk tän. nr. 29-a, II kord.

Moodsad kingad

suures valikus

Aug. Malter

Suur Karja 2.

Odavad hinnad. **Odavad hinnad.**

Eeltulevaiks pühiks

saia, peenleiba, sepikut ja leiba

soovitab

leivatööstus „Kuura"

Tallinn, Graniidi 4, kõnetr. (2)31-22.

Ilnsaim pühadekink

on ehtne

Hiina või Jaapani ese!

C. SASS

Vanaturg 1 (Scheeli panga vastas), tel. 216-35,

müüb:

Suitsetamise laudu ja garnituure
Damaszeeni ja iluasju
Kohviserviise
Portselaani
Laudlinu
Vaipu jne.

Täiuslik on Teie pühaderõõm

kuulates

head grammofoni või raadio muusikat

Suur valik soodsatel tingimustel

grammofone
plaate ja nõelu
raadioaparaate
ja osi

K.-M. Akord

Harju tän. 34. *Telefon 29-05.*

J. Milleri leivatööstus

Tallinn, Kalevi 4. Kõnetr. (2) 16-79.

Pühadeks leiva-, peenleiva- ja saiasaaduste väljasaatmine raudteejaamadesse ja laevade peale.

Kiire ja korralik tellimiste täitmine.

Tarvitajad!

Ostke kõik tarvisminevad riidekaubad

kodumaa vabrikute riidekauplusest

Herman Rõivas

Tallinnas, Estonia puiestee 11, kõnetraat 304-80.

Et meie äri kaupleb **ainult kodumaa saadustega,** siis on meil ka võimalus lugupeetud ostjaskonnale **kõige suuremas valikus kodumaa vabrikute riidekaupu** pakkuda.

Kodumaa riidekaup ületab välismaa kauba **hindade odavuse** kui ka **kõrge headuse** poolest.

Müük suurel ja väikesel arvul.

En gros pudukauplus OSKAR PILV

Tallinn, Venefurg 3. **Kõnetraat 305-86.**

Soovitab suures valikus pühadekinke,

nagu

kindad, nahk ja trikoo, **sukad, sokid,** villased ja puuvillased. **Lõhnaõlid, puudrid, seebid** jne. maitseriffas valikus.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Meesterahva rätsepaäri

M. Mikk

Tallinn, Vana Posti 1-4, kõnetraat (2)25-24.

I-klassi töö vilunud juurelõikaja juhatuse all.

Tellimiste kiire ja korralik täitmine.

Mõõdukad hinnad.

Eestimaa Trükikoja A.-S. (end. J. H. Gressel), Tallinnas, Rataskaevu t. 10.